

Déli Hírlap

Redacția și administrația:
TIMIȘOARA, I. Piața Brătianu No. 3.
Telefon: 28—10

GAZETA MAGHIARILOR
DIN BANAT

Nr. cererii de insc. in Reg. publ. per. 934/1938
Trib. Timișoara
Redactor resp. Dr. VARNAY ELEMÉR

Etnikai jog és történeti jog

Etnika nemzetséget, népet, nemzetet jelent. Európában a történeti idők kezdetén nem beszéltek nemzetről, mert ez csak az idők folyamán fejlődött ki. A törzsek leszokva, vagy leszoktatva a nomád életmódról, állandó lakó vagy tartózkodási helyen letelepülve, nemzeté alakultak. Ezek a törzsekből alakult nemzetek bizonyos területen berendezkedve, kiépítették az állami közületet. Évszázadokon keresztül kizárólag az állami kötelek volt az összekötő kapocs az ugyanazon területen, ugyanazon állami közösségben élő népek között, akár közös volt a származásuk, akár más és más etnikai multtal bírtak. Természetes volt ez azokban az időkben, amikor más volt a nemzet fogalma, mint ma. A régi rendi világban a nemzet nem az egész ország lakosságát foglalta magában, mert a nemzet a kiváltságos osztályokból alakult, amelyek nem fogadták be az alkotmány sáncai közé az ugynevezett alsóbb néposztályokat. Nem volt meg a népekben a mai értelmezés szerinti nemzeti érzés sem és a mostani nemzetközi megkülönböztetés helyett a társadalmi vagy rendi megkülönböztetés határozta el az embereket. Nem volt nemzet, tehát hiányzott a nemzeti öntudat és ismeretlenek voltak a nemzetiségi villongások is. A középkori lázadások és felkelések soha nem robbantak ki nemzeti sérelmek miatt, hanem a felsőosztályok által gyakorolt társadalmi és gazdasági elnyomás következtében, mely az alsóosztályokat sújtotta. Ezek voltak a későbbi osztályharc előfutárai. A katona zsoldos volt, akit nem a lelkesedés vagy eszmények szolgálata fűtött, hanem a fizetség. A középkorban igen gyakran előfordult, hogy egész csapatot vezették együtt az ellenfélhez pártoltak át, mert nem kapták meg a zsoldot, vagy az ellenfél magasabb zsoldot ígért. Hogy mennyire nem volt meg a nemzeti érzés az embereken még a mult század elején sem, annak egyik eklatáns bizonyítéka, hogy például a napoleoni háborúk alatt nagyon gyakran ugyanazon népközösséghez tartozó emberek harcoltak egymás ellen, az egyik Napoleonnal, a másik ellene.

A nemzetiség szerint való tudatos és az egyéneknek a nemzeti tudaton alapuló megkülönböztetése a mult század vívmánya. Akkor alakultak ki a nemzetiség szerint tagozódó nemzetek, amelyek által lakott vagy birtokolt államok határai azonban nem voltak mindig egyben etnikai határok is. Ez a körülmény akkor vált nyugtalanító tünnetté az államok életében, ha egyrészt valamely állam területén lakó és nem az „uralkodó” nemzetközösséghez tartozó néposztott nemzetronkoi a szomszédos államban államalkotó többségben éltek, másrészt, ha a kisebbségi néposztott nem nyílt alkalma nemzeti igényei kielégítésére és ezáltal az idegenség érzete hatalmasodott el a lelkeken. Minél erősebb volt az elnyomatás, annál erősebb lett a reakció, megszületett az irredenta, mely centrifugális erőket hozott működésbe, az elnyomottak elszakadási törekvéseit állandósította és csak az alkalomra várt, hogy az eszmei sikon mozgó harc gyümölcseit a gyakorlatban leszákhassa.

Negyedszázad előtt mint véres fergeteg jött a világháború, mely gazdasági okok miatt robbant ki, de később nemzeti célokkal bővült úgy, hogy 1918-ban Wilson elmélete a népek önrendelkezési jogáról tulajdonképpen nem volt más, mint a meglévő törekvések rendszerbefoglalása. A népek önrendelkezési joga azonban csak akkor érvényesülhetett, ha azt eredményes fegyvertények támasztották alá. Az etnika, a származás elméletét csak a legutóbbi években felelték meg a valóságos tudomány, ha ez a tudomány eredményeiben sokszor kétes értékűnek is bizonyul. A nemzetiséghez való tartozást már nem az érdekelt érzéstől és meggyőződéséről teszik függővé, hanem származásától, etnikájától. Így született meg az etnikai jog, amely a

mult év vége felé nagy szerepet játszott a nemzetközi életben és erre a jogra való hivatkozással történt meg például Ausztriának a német birodalomhoz való csatolása. Etnikai jogi alapon került a csehországi Szudéta-vidék szintén a német birodalomhoz, Magyarország pedig etnikai jogok révén jutott egykor Magyarországhoz tartozót, de azután a csehszlovák köztársaságba bekebelezett területekhez. Így kapott Lengyelország is egy sávot Csehországból.

Az etnikai jog azonban egymagában nem bizonyult kielégítőnek. Igények hangoztatásához jöveim kell, bár a döntő momentum mindig a hatalom és az erő. Így lép az etnikai elv helyébe a történeti jog. Történeti jogot hangoztatott Hitler, mikor Csehországot és Morvaországot né-

hány nap előtt a német birodalomba bekebelezte és tagadhatatlan, hogy ez a két ország a német-római császárságnak volt integráns része és ennek a német-római császárságnak határai valóban odáig terjedtek, ahol most azokat a harmadik birodalom megajzolta. A történeti jog alapján. Amint valamikor az osztályverdek összeközösítésbe kerültek a nemzeti érzéssel, úgy állíthatók szembe nem egy esetben az etnikai és történeti jog is. A küzdelemből mindig az kerül ki győztesen, aki mögött a nagyobb hatalom, a nagyobb erő, a nagyobb és felkészültebb hadsereg áll. Ha pedig így állanak a dolgok, már pedig a tények emellett szólanak, akkor miért szükséges jogokat hangoztatni, legyenek azok etnikaiak vagy történetiek? Az emberek nem változnak és a történelem is mindig ismétlődik. És az emberek nem tanulnak a történelemből. És szeretik a tényeket tetszetős csomagolásban prezentálni. (Cs—y)

Átadtak Berlinben az angol és francia kormányok tiltakozását fontos minisztertanács Londonban a koronajavak főmegbízottainak részvételével

Chamberlain beszéde Angliában megnyugvást keltett

Hat hónapra diktátori jogokat kap Daladier

Londonból jelentik: Az angol koronabirtokok valamennyi főbiztosát szombat délutánra a miniszterelnökségre hívták, ahol a minisztertanács után megbeszélést folytattak velük. Halifax angol külügyminiszter az amerikai, francia és az orosz nagykövettekkel folytatott megbeszélést, majd pedig Dirksen német nagykövetet fogadta.

Szombaton délen 12 óra 10 perckor a londoni német nagykövet a külügyi hivatalba érkezett.

Az angol minisztertanácsot szombat délutánra sürgősen összehívták. Chamberlain, akitnek még Birminghamban kellett volna maradnia, azonnal Londonba utazott, hogy a minisztertanácsban elnököljön.

Élénk tevékenység az angol külügyi hivatalban

Londonból jelentik: A külügyi hivatalban egész napon át élénk tevékenység folyt. Halifax lord egymásután fogadta Corbin francia, Kennedy amerikai és Dirksen német nagyköveteit, akikkel hosszan tárgyalt. A délután folyamán Hoare Belisha hadügyminiszter elnöklése alatt nagyfontosságú értekezlet volt a hadügyminisztériumban.

CHAMBERLAIN VÁRATLANUL VISSZATÉRT LONDONBA

Londonból jelentik: Chamberlain miniszterelnök ma töltötte be életének hetvenedik évét, a melyet szülőföldjén óhajtott megünnepelni.

Az ünnepség azonban elmaradt, mert a kormányelnök visszatért Londonba, ahol résztvett a szombat délutáni rendkívüli minisztertanácsban. Az angol fővárosba való megérkezésekor az újságírók aziránt érdeklődtek, vajon van-e valami közölni és nyilatkozni valója, mire Chamberlain, aki gondterhesnek látszott,

azt felelte, hogy ami mondani valója volt, azt már közölte és azokhoz több hozzáfűzni valója nincsen.

AZ ANGOL KÖVET JELENTÉSTÉTEL UTÁN VISSZATÉR BERLINBE

A Press Associated jelentése szerint Sir Neville Henderson berlini angol nagykövetet csak jelentéstétel végett hívták vissza. Szó sincs arról, hogy véglegesen visszahívták és miután Londonban jelentést tett Chamberlainnak és Ha-

lifaxnak, visszatér Berlinbe. Most már az sem valószínű, hogy Nagybritánia és Franciaország bármiféle formában további tiltakozó lépést tenne Hitler cselekedetei miatt. A pénteki angol-francia megbeszéléseken valószínűleg inkább a jövő kérdéseivel foglalkoznak. Nagybritánia ugyanis egyik aláírója a memeli egyezménynek és a Népszövetségen keresztül érdekelve van a danzigi kérdésben is.

„CHAMBERLAIN RÉGI POLITIKÁJA — MÁR HALOTT” — IRJA A DAILY MAIL

Londonból jelentik: Az angol lapok bőven kommentálják Chamberlain birminghami beszédét. A Daily Telegraph szerint Chamberlain beszédével arra törekedett, hogy

minden felelősséget Hitlerre hárítson a müncheni politika sikertelenségéért.

Nagybritánia politikájának radikális változásra kell átesnie. A lap hangsúlyozza, hogy a legutóbbi események első következménye

a megbékélés politikájának összeomlása. Ennek a politikának prototípusa volt a müncheni egyezmény. Az említett politikának gyengesége abban a hitben keresendő, amely bizik abban, hogy Hitler egy napon lemond eddigi módszereiről. A müncheni politikának mindenesetre meg volt az az előnye, hogy az egész világ előtt bebizonyította Nagybritánia békeakarátát.

A Times hangsúlyozza, hogy Chamberlain tegnapi beszédében kifejezésre juttatja, hogy mennyiben osztja honfitársai felháborodását a

LÁTOGASSA MEG GALLIAS. A.

most megnyitott józsefvárosi új fióközetét

A legdúsabb választékot találja a tavaszi divat utolsó alkotásából

Selymek

Temesvár - Józsefváros
Köttelér 2.
Novaléne

Imprimé

felett, hogy a csehszlovák állam megsemmisítésével egyben a nemzetközi bizalmat is megsemmisítették. A Daily Mail a következő katonai szolgálat azonnali bevezetését követeli,

majd így ír:

— Elzárva az ország nem hisz a szavaknak, hanem csak a tetteknek. Országunknak az a feladata, hogy ájfel-nappal a fegyverkezés terén elvesztett idő behozásán dolgozzék. — A News-Cronicle elismeri, hogy Chamberlain megtette az első lépést az erők újraszervezésére céljához annak érdekében, hogy megakadályozza Hitler előnyomulását. — A Manchester Guardian rávilágít arra, hogy 1914. augusztus 4-ike óta, amikor Grey beszéde hangzott el,

Daladier a hadüzenetre is felhatalmazást kér

A párisi lapok továbbra is a közép-európai eseményekkel foglalkoznak. A Figaro azt írja, hogy Franciaországot polgárilag is mozzósítani kell, mert az ország súlyos események előtt áll, amelyekkel szembe kell nézni. A Jour hasonló intézkedéseket követel, hogy

„a nemzet fel kell legyen készítve minden meglepetéssel szemben.

A Petit Parisien követeli, hogy London és Páris ne sokat tanácskozzanak a tiltakozás megszervezéséről és egyben azt is követeli, hogy

„a berlini francia nagykövetet hívják haza, de a diplomáciai összeköttelést ne szakítsák meg.

Berlinben elengedő, ha diplomáciai megbízott tartanak, hogy az tudomásul vegye a különböző fogadkozásokat. A lap keserű szavakkal illeti Chamberlain-t, akit Godesberghben és Berchtesgadenben sikerült félre vezetni. Chamberlain miniszterelnök, a gentlemanek megtestesítője is mélyen fel volt há-

A francia kommunisták a kormány ellen szavaztak

A francia kamarában tegnap délelőtt megkezdődött a külpolitikai vita. Pery kommunista megállapította, hogy München óta a külügyminiszterium lehetetlen politikát folytatott. A német birodalom határainak megnövekedése magukkal vonják a német igények növekedését is — folytatta a szónok. Önök holnap felhatalmazást akarnak tőlünk diktatórikus hatalom gyakorlására, a képviselőház azonban nem szavazhatja meg ezt a javaslatot.

Frossard szerint Franciaországnak meg kell őriznie egységét és minden erejét mozgósítania kell. A felszólalás után Daladier miniszterelnök a következő beszédet mondotta:

— Szíldár elhatározásom, hogy továbbra is azon az úton haladok, amelyen eddig mentem és önök támogathatnak engem, ha azt akarják, hogy Franciaország nagy maradjon. Ez az egyetlen eshetőség a béke megoldására. Ha tudnánk, hogy eltávozásom hasznos lenne az országnak, senkinek sem kellene nekem ezt a tanácsot adni. A felhatalmazás következtében növelni óhajtom Franciaország erejét és biztonságát. Nem habozok megmondani, hogy a demokráciának meg kell szünniök az ellentétek országának lenni és elkövetkezett az az időpont, amikor minden franciának tömörülni kell. Ezért kérte a kormány a diktatórikus hatalmat és azért, hogy biztosítsa az ország boldogulását; még erőszak és fenyegetés árán sem engedünk.

BIZALMAT KAPOTT A FRANCIA KORMÁNY

Párisból jelentik: A francia képviselőház 334 szavazattal 258 ellenében bizalmat szavazott a kormánynak.

A képviselőház ülésén előterjesztették a felhatalmazásról szóló törvényjavaslatot és a kormány annak azonnali letárgyalását kérte. Schmidt, a pénzügyi bizottság elnöke, ismerte-

angol miniszter olyan súlyos beszédet nem mondott, mint tegnap Chamberlain Birminghamban.

Ez a beszéd határozott változást jelent Anglia politikájában. Chamberlain szavai rendkívül súlyosak és azokat nem lehet visszavonni. Hitler cselekedeteire olyan módon világított rá, amelyre még nem volt példa olyan kormányfők között, akik nincsenek nyílt konfliktusban.

Chamberlain számára azonban ez csak a kezdet.

Régi politikája már halott. Aszerint ítélünk majd felette, hogy milyen gyorsan tud életbeléptetni egy teljesen új politikát.

borodva, amikor látta, hogy egy állam vezetője legünnepélyesebb kötelezettségeit így megszegi.

A Petit Journal szerint Chamberlain most rájött arra, hogy

„erőszakkal szemben csak erőszakot lehet alkalmazni

és hogy az engedékenységre irányuló erőfeszítéseket a gyengeség jelenek tarják.

Az Epoque annak a véleményének ad kifejezést, hogy a Daladier által kért felhatalmazás módját nyújt neki arra, hogy a szükséghez képest megtegye mindazokat a katonai intézkedéseket, amelyeket az adott körülmények között szükségesnek tart emlékül, hogy a parlamentet össze kelljen hívni. Nemcsak a mozgósítást rendelheti el, hanem háborút is üzenhet, ha francia területet támadás érte.

Párisból jelentik: Lapjelentések szerint a Berlinben folyó francia-német gazdasági tárgyalások megszakadtak. A francia küldöttség vezetője elutazott a német fővárosból.

ti a javaslat szövegét, valamint azt a vitát, amely a bizottságban lefolyt. A bizottsági ülésen Reynaud pénzügyminiszter kijelentette, hogy a nemzetvédelmi költségek fedezése érdekében a kormány megszorítja a pénzügyi rendszabályokat. A kormány által foganatosítandó első intézkedések a következők:

A hadianyagok gyártásának meggyorsítása, a nyersanyagkészletek felhasználása, a nemzetvédelmi célokra termelő üzemek munkaidéjének fokozása.

A jelentés szerint a bizottság a javaslatot 26 szavazattal 17 ellenében elfogadta.

Franciaország és Svájc katonailag együttműködnek

Bernből jelentik: A svájci vezérkar és a francia nagyvezérkar megbízottai az elmúlt órákban megállapodtak a két ország szoros katonai együttműködésében.

Svájc szövetségi tanácsának elnöke ma rádióüzenetet intézett a svájci néphez, amelyben bejelentette, hogy a szövetség tanács a legutóbb lezárult csehszlovákiai események ellenére sem foganatosított sem katonai, sem pedig más intézkedéseket.

Hitler Bécsben nem fogadta Tisot és Tukát

Szlovenszónak német védelem alá való helyezésével kapcsolatban jól értesült német politikai körökben rámutatnak arra, hogy bár végleges intézkedések erre vonatkozóan még nem történtek, valószínű, hogy Szlovákia és Németország viszonya egészen másként alakul ki, mint Csehszlovákiával. Amíg ugyanis a két cseh tartomány részévé válik a német birodalomnak,

Szlovákia megtartja függetlenségét, csupán katonai, pénzügyi és vámügyi unióba lép Németországgal. Politikai körökben hangsúlyoz-

A képviselőház ülésén a javaslatához Her De Keryllis szót hozzá és élesen bírálta a kormányt. A szélsőjobboldali képviselő kijelentette, hogy véleménye különbözik jobboldali képviselőtársai nézetétől. Szerinte

München súlyos tévedés volt,

s ezért olyan embereknek, akik ilyen mélyen elódottak, telihatalmat nem lehet adni. A szélső jobboldal tapsai közepette Keryllis élesen madja a kormányt, mert nem feleltette el a repülés és a passzív légvédelmet. Sainálá fejzi ki afelett, hogy egyes francia lapok odmentek, hogy a német propagandát szolgálják. Ezután a legutóbbi közép-európai eseményekről beszélt:

— A veszedelem óráról-óra közledek. Vajon az a csapás, amely most Csehszlovákiát sújtotta, nem ismétlődik-e meg Hollandia és Svájc esetében is?

Az olasz követeléseket rövidesen előterjeszt. Azoknak a hibáknak következtében, amelyekből valóban vnuinak vissza és amelyek közül a legtragikusabbat Münchenben követték el, gyász órákat élünk.

Bergery képviselő helyesli Daladier szavait, amelyek szerint Franciaországnak titokban kell felkészülnie és módját kell eitenie annak, hogy a lehető leggyorsabban foganatosson olyan cselekedeteket, amelyeket nemzetvédelem érdekében szükségesnek lát. Csatlakozik az szavaihoz is, akik szerint a francia erő leglényegesebb előfeltétele a francia egység.

— Mindannyian mellette vagyunk annak mondotta —, hogy meg kell akadályozni Németország újabb uralmi törekvéseit. El kell itélni a korrektségnek azt a hiányát, amellyel Hitler a legutóbbi időben eljár.

Részletesen foglalkozott ezután Szlovákia Károptalja, Memel és Danzig kérdésével, majd pedig kijelentette, hogy

a közép- és kelet-európai államok Franciaországgal együttesen meg kell vitassák azokat a feltételeket, amelyek mellett ellenállhatnak a német uralmi törekvéseknek.

A szónok ezután azt ajánlotta, hogy tegyen újabb kísérletet az európai megbékélés érdekében.

— Franciaországnak — mondotta — egy időben kell megmenteni a békét és elő kell küszölnie egy győzedelmes háborút.

Daladier miniszterelnök emelkedett ezután szólásra és felvetette a bizalmi kérdést. Louis Marin jobboldali képviselő hangsúlyozta, hogy Daladier mindenben alkalmazkodott december kijelentéséhez, amely szerint

Franciaország területéből egy tenyérnyi sem enged át

és ezért megszavazza a telhatalmat a kormány számára.

Escartefigue baloldali demokrata kijelentette, hogy minden német győzelem csapást jelent Olaszország számára és ezért az Olaszországról való közeledés sohasem volt olyan könnyű, mint éppen ma.

— Hangsúlyozom, hogy azon képviselők közé tartozom, akik telhatalmat akarnak a miniszterelnöknek. Ebben a képviselőházban olyan képviselők is vannak, akiknek az a kívánságuk, hogy

újból helyreálljon az az örök barátság, amelyből a francia-olasz fegyverszetség született meg a világháború idején.

Ezután szavazásra tették fel a De Keryllis által előterjesztett javaslatot, ezzel egyidejűleg pedig a kormány felvetette a bizalmi kérdést. De Keryllis javaslatát 334 szavazattal 258 ellenében elvetették. Ezután felfüggesztették az ülést.

HACHA AKAR A CSEH KÖZIGAZGATÁS FEJE LENNI

A Havas távirati iroda úgy értesült, hogy a cseh és morva protektorátus miniszterelnökévé Gay-ábornokot a cseh fascista párt vezérét nevezik megkezdték az egyetlen cseh politikai párt szervezetét.

Amint képviselő lesz a cseh- és morvaországi németek vezetője.

A Havas iroda jólértesült helyről úgy tudja, Hacha volt csehszlovák köztársasági elnök ar-ábrékszik, hogy az autonóm Cseh- és Morvaország igazgatás fejévé nevezzék ki.

A DNB távirati iroda jelenti: Hitler német kancellár Cseh- és Morvaország birodalmi véd-ésül prágai székhellyel Neurath bárót nevezte ki egyben megőrzi a titkos tanácsban viselt tisztségét is. Karl Hermann Frankot, a német élési körzeti vezetők helyettes parancsnokát, mintkari rangra emelték.

HITLER ALLANDÓ ÖSSZEKÖTTETÉS. BEN ÁLLOTT MUSSOLINIVEL

A Daily Telegraph berlini jelentése szerint Hitler kancellár visszatérése után összehívják a birodalmi gyűlést és azon Hitler beszámol európai politikájáról a legutóbbi eseményekkel kapcsolatban. A lap arról is értesül, hogy Beck len-nyel külügyminiszter meghívást kapott a német emánnytól, látogasson el Berlinbe a Hitlerrel megbeszélések céljából. A tudósító megbiz-ós helyről úgy értesült, hogy ezen a megbe-ülésen a danzigi kérdéstről és a lengyel korri-rról lenne szó.

a tejeskávéhoz
mindenkinek és mindennap

A Daily Telegraph azt az értesülést közli, hogy Hitler prágai tartózkodása alatt több ízben beszélt Mussolini olasz miniszterelnökkel. Megbeszélte vele azokat a lépéseket, amelyeket a cseh válság likvidálásával kapcsolatban tett.

TANÁCSKOZÁS A KELETI ÁLLAMOK KÖZÖTT

Párisból jelentik: Ugy tudják, hogy legközelebb rendkívül fontos találkozó lesz Carol király öfélége, Pál jugoszláv régensherceg és Beck lengyel külügyminiszter között.

BULGÁRIA NEM MOZGOSÍTOTT

Szófiából jelentik: A bolgár távirati iroda a következő hivatalos jelentést továbbítja: Illetékes helyen megcáfolták azokat a híreket, amelyek szerint Bulgária részleges mozgósítást rendelt volna el.

MEMEL NÉMET VÉDNÖKSÉGET KÉR?

Berlinből érkezett hivatalos jelentés megáfolja azt a hírt, hogy Neumann dr. a memeli németek vezére táviratot intézett volna Hitlerhez, kérve segítségét és védnökségét.

A Havas iroda jelentése szerint a várost litván zászlókkal lobogózták fel. Néhány házon horogkeresztes lobogó leng. Az utóbbi napokban a Memel vidéki zsidók tömegesen menekülnek. A március 20-re összehívott tartományi gyűlés előreláthatólag rövid ideig fog csak tartani.

JÖVŐ VASARNAP BESZÉL MUSSOLINI

Mussolini március 26-án, a fasizmus meg-alapításának 20-ik évfordulóján beszédet fog tartani.

ANTISZEMITA TUNTETÉSEK MORVA-ORSZÁGBAN

Märisch Ostrauból jelentik: A városnak a német csapatok által történt elfoglalása után a városban antiszemita intézkedéseket fogantatosítottak. Az üzleteken a következő táblák alkalmazandók kötelező módon:

„Cseh vállalat”, „Német vállalat”, „Zsidó vállalat”.

A kávéházakban falragaszokat függesztettek ki, amelyek közlik, hogy zsidók látogatása nem kívánatos.

A Havas távirati iroda jelentése szerint a zsidók bankszámláit Csehországban zárolták.

Német tiltakozás Duff Cooper beszéde miatt

A Reuter-iroda jelenti: Jólértesült körökben úgy tudják, hogy a német birodalmi kormány titkésesen tiltakozott azon kifejezések ellen, amelyek Duff Cooper legutóbbi alsóházi beszé-

dében használt. Lehetségesnek látszik, hogy a londoni német nagykövetet visszahívják. Hitler Duff Cooper szavai által személyében érzi magát sértve.

„Kárpátukrajna nem lesz korridor“

A Rador távirati iroda jelenti: Kárpátalja-Ukrajna sorsáról a német lapok azt írják, hogy ez a terület nem fogja a korridor szerepét játszani. A jelenlegi események igazolják, hogy azok a céltapas hírek, amelyek erről kerültek forgalomba, alaptalanok. A magyar parlament biztosítani óhajtja Kárpátalja-Ukrajna nemzeti lakosságának politikai és gazdasági életének fejlődését.

A magyar csapatok több helyen felvették az érintkezést a lengyelekkel

Budapestről jelentik: A magyar honvédelmi vezérkar főnöke szombaton délelőtt a következő hivatalos jelentést adta ki a magyar csapatok előnyomulásáról:

„A Tisza völgyében előnyomuló csapatok élle Körösmezőn át március 17-én, a kora, esti órákban elérték a lengyel határt. Az ungvölgyi csoportból a 13-ik kerékpáros zászlóalj 17-én, este 22 órakor Nagyberezánán át az uszoki há-óra felére, felvette az érintkezést a lengyelekkel. Jelenleg a ruszin terület megszállása tervszerűen folyik tovább. Több helyen megtörtént a Szics-gárda és az ukránok ellenállását és a terület megisztítását tovább folytatják. Az eddig lefolyt harcokban március 17-én este 8 óráig a honvédsapatnak 37 halott és 114 sebesültje volt. Az újonnan megszállt területeken 18-an szombaton délelben, mindenütt katonai közigazgatás lépett életbe.

A MAGYAR KORMÁNYZÓ MEGLÁTOGATTA A SEBESÜLTEKET

Budapestről jelentik: A magyar honvédség a gyors hadműveletek következtében a ruszinföld egész területét Magyarország birotkába juttatta.

Horthy Miklós, Magyarország kormányzója, szombaton délelőtt kíséretével Munkácsra érkezett. A kormányzó meglátogatta a sebesült katonák kórházát, majd tovább folytatta útját. Munkácsról a kormányzó autójával a déli órákban Beregszászra érkezett és látogatást tett a sebesült katonáknál és hosszasan időzött egy tízéves ruszin leányka betegágyánál, akit a Szicsgárd-s-ták sebesítettek meg. A kormányzó megajándékozta a kislánykát.

Az Ungvár körüli harcokban elesett öt honvéd földi maradványait szombaton temették el ünnepléses gyászszertartás közben.

NÉMETORSZÁG MEGEGYEZÉSI POLITIKÁK AKAR KÖVETNI A DÉL-KELETI ORSZÁGOKKAL SZEMBEN

A „Románia” berlini külön tudósítója beszélgetést folytatott vezető német politikussal, akik kifejtették, hogyan kell Romániának értelmeznie Cseh- és Morvaország bekebelezését.

Ez a bekebelezés — mondják Berlin mértékadó politikai körében — nem érinti Németország dél-kelet-európai politikáját. Délkelet-Európában, ahol

Németországnak nincsenek Csehországhoz hasonló történelmi érdekei, a német kormány folytatni fogja a békés meggyezés politikáját az összes államokkal. A német vezetők szerint határozottan különbséget kell tenni Németország közép-európai politikája és a meggyezési politikája között, melyet a németek Délkelet-Európában akarnak követni.

BECK LENGYEL KÜLÜGYMINISZTER LONDONI ÚTJA

Varsóból jelentik: Beck lengyel külügyminiszter tegnap fogadta az angol nagykövetet, a kívül félórán át eszmecsere folytatott. Itteni politikai körökben úgy tudják, hogy Beck április 1-én utazik Londonba.

Koronatanács Bucurestiben

Bucurestiből jelentik: Az udvarnagyi hivatal a következő hivatalos jelentést adta ki: Március 17-én este fél 7 órakor koronatanács volt öfelsége II. Carol király elnökletével. A koronatanácson megvizsgálták a külpolitikai helyzetet és a különböző felszólalások után egyhangúlag jóváhagyták azt a diplomáciai és katonai akciót, amelyet a nemzet érdekeinek megvédésére folytatni kell. A koronatanácsban a kormány tagjain kívül résztvettek a koronatanácsosok is.

Volosin Temesvárott

A volt ruszin miniszterelnök egy napi kolozsvári tartózkodás után Jugoszláviába utazik és közben néhány napig megpihen Temesvárott

Kolozsvárról jelentik: Volosin volt ukrán miniszterelnök Kolozsvárról történt elutazása előtt a következő nyilatkozatot tette:

— Rendkívül kellemes fogadtatásban részesültem Romániában és igen kényelmesen utaztam Máramarosszágtól Kolozsvárig. Én is egyike vagyok azoknak, akik tehetetlenül asszisztáltam népem irigédiájánál. Igéreteim voltak egyik és másik oldalról is, hogy békében élhetünk, mindezek azonban nem voltak egyebek ígéreténél. Az a véleményem, hogy Kárpátalja problémája még nem nyert megoldást és népnek, valamint a nagyhatalmaknak még lesz tennivalójuk ebben a kérdésben. Én Temesváron keresztül Jugoszláviába utazom és majd meglátjuk, hogy mit hoz a jövő.

Ez a jelentés érkezett tegnap Kolozsvárról és nyomban megindult a nyomozás a hazáját veszített egykori miniszterelnök után az összes temesvári szállodákban. A legtöbb helyen azonban azt sem tudták, hogy kicsoda is az a Volosin. Hosszas magyarázkodások után megállapítást nyert, hogy Volosin nincsen Temesvárott. Legalább is egyelőre. Talán csak az új folyamán érkezik meg, vagy útközben meggondolta magát és másutt rendezkedik be rövidre pihenőre. A temesvári szállodákban az állítólagos érkezés híre nem keltezt nagyobb izgalmat. Ha jön, itt lesz, — mondták. — áttak ok már nemcsak bukkott, hanem valódi, aktív minisztereket és miniszterelnököt is.

GALLIA
A TAVASZI SZEZON NAGY UJDONSÁGÁBÓL. A
NOVOLÉNE SZÖVETEK-
ből TÖKÉLETES VÁLASZTÉKOT hoz FORGALOMBA
SZENZÁCIÓS ÁRAK 155 LEI-től — 295 LEI-ig

Gallia

TIMIȘOARA, BUL. FERDINAND No. 7

FIÓKOK AZ ORSZÁG ÖSSZES JELENTŐSEBB VÁROSAIBAN

Tíz éves a l e a i szerződés

Egy híres egyezmény megszületésének története

Pacelli Ferenc, XII. Pius pápa bátyja készítette elő a Vatikán és Olaszország k.békülését. Ismeretlen részletek egy történelmi okmányól

Minden pápa fehér lap, mert a kétezeréves pápaság roppant összefüggésén belül minden pápa újakezdi az egyetemes egyház kormányzásának munkáját. Minden pápa fehér lap, mert a tiara új emberré változtatja azt, akit vele megkoronáznak. Ennek a csodálatos jelenségnek sok megkapó példáját ismeri a történelem. XI. Piuson is nagy változást fedeztek fel azok, akik már a választás előtt is ismerték. Nem szabad túlságosan nagy jelentőséget tulajdonítanunk azoknak a jóslásoknak sem, amelyekkel Eugenio Pacelli, most már XII. Pius trónralépését kísérik. De ez a pápa legtöbb elődjétől különbözik abban, hogy már megválasztása előtt is világtörténelmet csinált. A mód, ahogy csinálta, annyira jellemző, hogy a történettől tévedésben marasztalt jóslások intő néldája ellenére is szívesen vonnánk jelölő következtetést, ha nem is XII. Pius politikájára, de azoknak a képességeknek természetére és mértékére, amiket politikája szolgálatába fog állítani. Eugenio Pacelli képességeit tíz év előtt, berlini nuncius korában, amikor sokat és látszat szerint szívesen érintkezett a nagy nemzetközi sajtó képviselőivel, általában csodálatraméltónak tartották.

El kell mondanunk annak a nagyszabású tárgyalásnak történetét, amellyel a Pacelli név először került bele a világtörténelembe, azt a titkos tárgyalását, amellyel a lateráni szerződést, tehát a pápaság és Olaszország kibékülését előkészítette. A nagy paktum nyilvánosságra hozatalát megelőző hónapokban a nuncius bátyja, Pacelli Ferenc márkai képviselte a Kuriaát. De tudott dolog volt, hogy a két fivér sűrűn levelez egymással és az sem titok, hogy Pacelli Ferenc felhívja öccsére, akinek már akkor is a legnagyobb jövőt jóslták.

A SZIVSZÉLÜTÉS.

Az 1929. első heteiben bukkant fel a római társaságban a hír. Két római társaság van: a régi, amelyben még mindig egynéhány nagy, törhetetlenül pápához arisztokrata család a hangadó és a másik, az új társaság. A világháború előtt a kettő még meglehetősen szigorúan el volt választva egymástól, azóta egyre több esatornán át közlekednek. E rejtélyes csetornák egyiken szivárgott ki nyilván a hír is. Suttogva adták tovább a magas és hideg római szalonokban. A hír izgatott forrást senkinek sem tudta megnevezni. Csak azt tudták bizonyosan, hogy annak a Barone államtanácsosnak a hovatárából, aki január 14-én szivszélütésben hirtelen meghalt, barátai és rokonai magukhoz vettek bizonyos okmányokat és leveleket. Amikor a hagyományok lepecsételték, már késő volt, Barone nem vihette magával a sirba titkát, a titok leleplezése

azonban megmagyarázta, hogy miért folytatott olyan különös életmódot az utolsó esztendőben. Kiderült, hogy ő

mint Mussolini bizalmasa három esztendőn át titkos tárgyalásokat folytatott Pacelli Ferencel, a Vatikán megbízottjával a római kérdés megoldásáról.

Feljegyzéseiből kiderült, hogy tárgyalásai már nagyon előrehaladott stádiumban vannak. Egy kölni lap képviselője adott hírt rólu először a világnak. A világ felfigyelt és öt héttel Barone halála után, február 7-én értesült arról, hogy

Gasparri bíboros és Mussolini a lateráni palotában szerződéseket fognak aláírni,

amelyek „véglegesen és visszavonhatatlanul fogják megoldani a római kérdést.”

Július 25-én pedig sarckra tarták a Vatikán bronzdomborműves kapuját, a „pódiumon” kihozták a Michelangelo oszlopsoraitól övezett tere a pápát és XI. Pius megáldotta a népet és nyilván ezt a perct is, ötvenkilenc év óta az esőt, amikor Szent Péter utóda nem érezte magát

Az első lépés

1925. február 25-én Rocco, Mussolini igazságügyminisztere, bizottságot bízott meg „az egyházi törvények reformjával”, szóval azoknak a törvényeknek reformjával, vagy eltörlésével, amelyeket a pápa nem ismer el. Alig hihető, hogy a három prelátus, aki tagja volt a bizottságnak, egy évnél tovább a Vatikán hallgatólagos helyeslése nélkül végezte volna a dolgát. XI. Pius és Gasparri egyelőre megfigyelésre szorítottak. De 1926. február 16-án a pápa Gasparrihoz intézett levelében kijelenti, hogy az állam és az egyház közötti viszonyt csak konkordátum szabályozhatná. Kimondta a nagy szót:

„A konkordátum két szuverén hatalmat feltételez, amelyek egyenrangú félként tárgyalnak

abból a célból, hogy törvényeket összehangba hozzák, konkordálják. A pápa tehát azt is kifejezésre juttatta, hogy Olaszországnak ahhoz, hogy tárgyaljon vele, le kell mondania az 1871-es garanciátörvényről, amelyben az ő pápai szuverenitásának sérelmét látja. Rocco közölte Pacellival, a Vatikán sajtófőnökével, hogy megértették a pápát: most meg lehetne kezdeni a tárgyalást. Monsignore Pucci ezzel a hírrel rögtön Gasparrihoz siet és egy ideig ő lesz a jobb és bal Tiberispart között a kérdések és feleletek hordozója.

„Nevezeték meg egy tárgyalót, a többi megátjuk”

fogolynak Szent Péter temploma mögött, a Vatikánban. A Második Róma, az Egyház elismerésére Harmadik Rómát, az olasz királyságot és ez az elismerésre a Negyedik Róma, a fasiszták birta rá.

Ötvenkilenc év óta létezett római kérdés, 1870. szeptember 20-ika óta, amikor IX. Pius ugyanazon a helyen, ahol most XI. Pius megáldotta svájci gárdáját és megparancsolta neki, hogy ne folytassa az ellenállást. Nem delmezték Rómát, Cadorna, II. Viktor Emánuel tábornoka bevonulhatott az Örök Városba, de Szent Atya ettől a parottól fogva fogolynak tekintette magát. Őt pápa nevezte magát a Vatikán foglyának: a sokat próbált és sokat változó P. Nono, az arisztokrata XIII. Leó, a bölcs diplomata, X. Pius, a paraszti származású alázatos buzgó egyházfő, XV. Benedek, akit majdnem sodort a világháború, amelyben közvetítő akart és végül XI. Pius, egvike a legnagyobb tudósoknak Szent Péter utódai között.

Amikor Olaszország 1915-ben az antant oldalán belépett a világháborúba, XV. Benedek mozgási szabadságát már nemcsak jelképesen hanem a valóságban is érezte korlátozotttá. Noha az olasz királyság egyoldalú, a pápák soha el nem ismert garanciátörvénye egyéb okok mellett a levéltitok jogát is biztosította a Szentszéknek, a Kuria levelezésének tartalma valamilyen módon részben ismertté vált és az antant és Olaszország feljogosítottnak érezte magát arra a feltevésre, hogy a Szentszék az ő lensegeinek győzelmét vette biztosra. Így tértént, hogy a Szentszék a világháborúból, amelyben nem vett részt, majdnem legyőzött félként került ki.

AZ ALKALOM.

Nem volt-e igazza annak a fiatal pártvezetőnek, aki 1921. június 21-én így beszélt az olasz képviselőházban:

„Azt állítom, hogy Róma latin és császári hagyományát a katolicizmus képviseli.

Ha igaz az, amit Mommsen huszonöt vagy harminc évvel ezelőtt mondott, hogy univerzális gondolat nélkül senki sem tarthatja magát Rómában, úgy én hiszem és vallom, hogy az egyetlen univerzális eszme, amely ma Rómában él, a Vatikánból sugárzik ki... Ha a Vatikán egyszé és mindenkorra lemondana világi hatalomra törső államról, — és én hiszem, hogy már utban is van a lemondás felé — a profán vagy laikus Itáliának volna kötelessége, hogy iskolái, templomai, kórházai, stb. számára rendelkezésére bocsássa a Vatikánnak az anyagi eszközöket.”

A fiatal pártvezért Mussolininek hívták. XII. Pius pápa milánói könyvtáros korából halványon emlékszik Mussolinira, aki akkor az Avanti fő szerkesztője volt, de akit most nyilván a Gondviselés küldött. XI. Pius ugy érzi és többen, akikre sokat ad, úgy mondják neki, hogy talán saha vissza nem térő alkalom kínálkozik itt és ezt az alkalmat listökön akarja ragadni.

A ma élők közül talán senkinek sem fogja meg tudni a lateráni szerződés izazi, titkos történetét. Mussolini 1951-ben óhajtja a világ tudomására hozni a lateráni szerződés vonatkozású bizonyos aktákat. A Szentszék sohasem követte a nyílt diplomácia politikáját és ehhez a hagyományához bizonyára ragaszkodni fog. De amit Rómában 1929-ben a világtörténelmi esemény előzményeiről tudtak, az körülbelül a következő:

— izeni udvarianak a kardinális-államtitkár: „De biztosan lehetünk abban, hogy nem utasítanak vissza?” — kérdi aggodalmasan a Negyedik Róma. „Miért utasítunk el eleve egy beszélgetést?” — feleli mosolyogva a Második Róma.

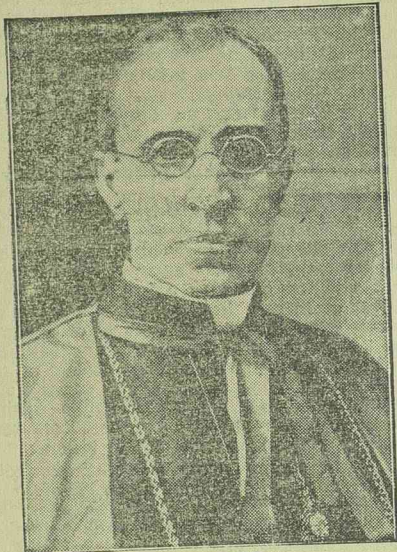
A FEKETE ÉS A FEHÉR VILÁG.

Barone eredetileg bíró volt. A háború után Triestben a régi osztrák törvényeket konkordálja az olaszokkal, Mussolini az államtanácsnoksót a fasisztapárt fegyelmi tanácsába nevezi ki, ő a fasiszta alkotmány tizennyolc atyjának egyike. Pacelli Ferenc márkai olyan családából származik, amely már évszázadok óta híven szolgált a Vatikánnak. Száz év felé járó dédátya IX. Pius elődjének pénzügyminisztere volt, fivére, a berlini nuncius. Ő maga, mint már edesatyja is, a Kuria törvénysszékei előtt visz ügyeket, de olasz törvénysszékek előtt is. Egyik lábával, ahogy Rómában mondani szokás, a Fehér Világban áll, másik lábával a Feketében. Pacelli és Barone barátok. 1926. november 4-én Mussolini ezt írja Baroneknak:

„Eljött a perc, amikor a Szentszéknek meg kell neveznie a feltételeket, amelyek mellett szerződnie akar.”

6-án és 26-án Gasparri megnevezi a feltételeket: „Egy kis terület teljes és kizárólagos szuverenitással, a hatalmak beleegyezése és konkordátum”. Most Pacelli és Barone elkezdik szövegez

ni a politikai szerződést és a konkordátumot. 1927. február 1-én készen vannak vele, de a Szentszék csak 1928. szeptember 5-én, Mussolini pedig november 9-én adja beleegyezését. Most a tárgyaló megbízottakat teljhatalommal ruházzák fel. A Szentszék súlyt helyez arra, hogy III. Viktor Emánuel is aláírja az okmányokat. Ezt is elérte és aztán, tizenhét hónapi

XII. PIUS PAPA.

tárgyalás után, végre aláírják a lateráni szerződéseket.

A világ csodálkozik, hogy milyen kicsire szabták a pápa szuverén területét, amelynek Vatikánváros lesz a neve. A név Mussolinótól származik. Róma Vaticana jobban hangzott volna és hangsúlyozta volna a pápaság összeköttetését Rómával, ami pedig sohasem ártthat. Amde a világ birodalmának 44 hektárra való korlátozása a pápa személyes műve. „Szantszándékkal követelünk erősebb minél kevesebbet, miután buzgó gondolkodtunk, latolgattunk és imádkoztunk”, — mondta XI. Pius. Gasparri, konkordátókat fejezte ki magát:

„Nem óhajtok villamosvasuti szátrájkokkal vesződni”.

Arról, hogy a többi hatalmak is elismerjék a szerződést, a pápa lemondott. Ez Mussolini kivánsága volt, de alapjában véve a Szentszéknek is érdeke. Gasparri siet kijelenteni, hogy a lateráni szerződéseket nem fogják letétbe helyezni a Népszövetségnek.

Mikor Albert Thomas, a Nemzetközi Munkahivatal igazgatója kéri a Vatikánt, hogy képviseltesse magát a Munkahivatalban, azt feleli neki, hogy a Szentszék mindig szívesen ad tanácsot bármely társadalmi vagy erkölcsi kérdésben, de nemzetközi gyűléseket csak abból a célból léphet be, hogy ott elnököljön. A Vatikán, amely nem óhajt villamosvasuti szátrájkokkal vesződni,

óvakodni fog Japán és Kína, Németország és Lengyelország, Franciaország és Olaszország vitáiban állást foglalni, kivéve, ha döntőbíróként foglalhatna állást.

Igy gondolkodott a berlini nuncius is 1929-ben. Vajjon hogy gondolkodik ma XII. Pius pápa? Lorsy Ernő.

Hétfőn kezdik a márciusi nyugdíjak számfejtését

Az egyes adóhivatalokban holnap, hétfőn kezdik a márciusi nyugdíjak számfejtését. A likvidálás sorrendje a következő: Az 1. számú adóhivatalnál a belvárosi és mehalai nyugdíjasok részére hétfőn, március 20-án az A—H kezdőbetűk, kedden az I—O, szerdán a P—T és csütörtökön az U—Z kezdőbetűk kerülnek sorra. Az összes nyugdíjas kategóriák délután 3 órától este 7 óráig láttamoztathatják nyugdíj-könyvüket. A 2. számú adóhivatalnál a gyárvárosi nyugdíjasok részére hétfőn az A—L, kedden az M—R, szerdán az S—Z kezdőbetűs nyugdíjasok könyveit számfejtik, az összes nyugdíj kategóriák délután négy órától esti hét óráig kerülnek sorra. A 3. számú adóhivatalnál a józsefvárosi és erzsébetvárosi nyugdíjasok részére hétfőn, március huszadikán a katonai és vasúti nyugdíjasok közül az A—P betűk, kedden a katonai és vasúti nyugdíjasok közül az R—Z betűk, szerdán a polgári nyugdíjasok közül az A—M betűk, csütörtökön a polgári nyugdíjasok közül az N—Z betűk számfejtése megy végbe reggel nyolc órától déli egy óráig.

KOPROL

A LEGJOBB CSOKOLÁDÉ-HASHAJTO

Esterházy János gróf, rádió-felhívást intézett a szlovákiai magyarsághoz

Pozsonyból jelentik: A szlovák kormány a holnapi vasárnapra örömnepet rendelt el és a pozsonyi rádió ma délután 5 órakor magyarnyelvű innepi előadást tartott, amelyet Esterházy János, a Szlovákiai Egyesült Magyarpárt elnökeinek beszéde nyitott meg. Esterházy János a következőket mondotta:

— Magyar testvéreim! Történelmi időkben élünk. Emberi aggyal fel sem fogható gyorsasággal pereg az idő. Szükségét látom annak, hogy szóljak Szlovákiában élő magyar testvéreimhez, azokhoz, akik itt Pozsonyban, a Nyitra völgyében, az ország közepén és északi részén levő szörvénnyok, nyelvzsigetekben élnek, akik bármily távol is vannak egymástól, mégis egy közös családot alkotnak. Ennek a családnak én vagyok a feje itt Pozsonyban és szükségét tartom annak, hogy megnyugtassam fajtestvéreimet arról, hogy

mindent elkövetünk, hogy helyzetüket megkönnyítsük és enyhítsük.

Szeretném, ha tisztában lennének azzal, hogy én és vezérkarom figyelmé szüntelenül éber és állandó kapcsolatot tartunk fel a kormánnyal és nem fogunk semmit sem elmulasztani, hogy az itteni magyarok, mint megelégedett állampolgárok élhessenek ezen a földön. Nem könnyű feladat ez, de tudom, hogy állandó munkával és akarással pozitív eredményt lehet elérni. Ismerem fajtámat, tudom, hogy öntudatos, büszke, tettvágyú és harcász fajta, amelynek talán jobban megfelelne a harcias készenlet, de én ezzel szemben azt mondom, hogy őrizzük meg nyugal-munkat.

Amit húsz év alatt a prágai centrista kormánytól megkapni nem tudtunk, az önálló Szlovákiában a legteljesebb jóakarattal megoldást nyer.

Ezt a szlovák nép vezetői nekem kijelentették és erről biztosítottak. Tudom, hogy szlovák partnereimben semmi sincs a Benest jellemző szelleméből és az erőszakos és alattomos eszközök helyett keresztényi hit dolgozik bennük. 1938. október 6-án Zsolnán a szlovák nép elérte autonómiáját. Igaz, hogy azóta semmi könnyítést vagy enyhítést elérni nem tudtam és sokan felteszik a kérdést, hogy vajjon elérünk-e valamit, ha nem

változtatunk eddigi magatartásunkon? Válaszokra a következő:

Biztosra veszem jogaink beteljesedését.

Látom, hogy az idősebb szlovák generáció milyen erőfeszítéseket tesz a fiatalok mérséklésére és látom azt, hogy az új szlovák kormány olymértvű túlerheltséggel küzd, hogy nem szentelhet figyelmet a magyar kérdés megoldására. Ha tudunk húsz évig várni Prága alatt, úgy várjuk meg most is a berendezkedést, mert az jobban biztosítja a létérdeket, mintha türelmetlenül követelnénk a tárgyalást. A kormány az önálló szlovák állam alapjainak letételével van elfoglalva, de kijelenthetem, hogy

ez az alap csak úgy lehet tartós, ha az itt élő népek boldogulását biztosítja.

Szlovák testvéreim március idusán szabadultak fel a cseh uralom alól. Mi magyarok tudjuk, mit jelent a szabadság és tudjuk, mit jelent március 15-ike, amely számunkra szent szimbólumná vált. Nem véletlen az, hogy a magyar szabadságmozgalom megindulásának napján alakult meg az önálló szlovák állam, mert ez emlékeztet arra, hogy ez a márciusi idusa a szabad érvényesülést és boldogulást tartogatta az emberek számára.

— Azt ajánlom a szlovákiai magyarságnak, hogy jelentkezzen munkára szlovák testvéreinkel, vegyünk részt az ő államalapító munkájukból, mert tudom azt, hogy Szlovákia nem folytathat a magyarság ellen politikát, mert

a magyarság bánatban és örömben közössé vált velé.

Meggyőződésem az, hogy a szlovák kormány barátságos kapcsolatot fog fenntartani a törzsmagyarság államával. A benesi külpolitikának hibája volt, hogy barátokozott az oroszokkal, a franciákkal, a távoli népekkel, csak éppen a szomszédokkal nem akart megegyezni. Ennek az elhibázott politikának akkordja Prága megszállása. Örömmel üdvözlöm Szlovákia szabadságát annak a napnak az előestéjén, amikor minden szlovák községben az öröm fényei gyúlladnak ki. Elvárom, hogy mögöttem áll a Szlovákiában élő magyarság és bár pozitív eredményeket eddig elérni nem tudtam, de mindenkit biztosítok, hogy semilyen jogot nem adok fel.

A MAI IDŐK LEGAKTUALISABB TÉMAJA!

MINDENKIT ÉRDEKLŐ FILM!

Izgalom!
Kémkedés!
Háború!
Hősiesség!
Izgalom!

BLOKÁD

Izgalom!
Kémkedés!
Háború!
Hősiesség!
Izgalom!

Spanyolország sorsa a demokrácia és diktatúra küzdelmében

MADELEINE CAROL, HENRY FONDA, WILHELM DIETERLE, VLADIMIR SCHOCOLOFF

Minden nap fut A SCALABAN

Vasárnap délelőtt matiné: PÉTER A HÓBAN matiné-helyárrakkal!

Husvételi különvonat utlevél nélkül

Résztvételi díj: Lei 1700.-

Beiratkozások a

„WAGONS-LITS//COOK“

BUDAPESTRE

csak személyazonossági igazolvánnyal.
1939. április 6—13-ig
A budapesti szálloda- és kirándulások költsége
leiben fizethető. — Utolsó jelentkezés: 1939.
március 30.

Menetjegyirodában

TEMESVAR, I. Bul. Begele Ferdinand, Bánáti
Bankegyesület-palota. — Telefon: 33—04. —

Az európai politika utja

Miért volt fontos Németországnak Csehország megsemmisítése?
Hitler megbuktatta a „megfélemlítés“ politikáját.
Népkisebbség a Harmadik Birodalomban

Egy emberélet elmulásánál is rövidebb idő alatt szűnt meg e héten a cseh állam szuverenitása. Egy héttel ezelőtt még műtétről szólt szó és kedden a szlovák nemzetgyűlés kimondta a nagy amputációt. A szeptember utolsó napjával beállott betegségben megviselt köztársaság sorsa ezzel beteljesedett.

A diplomáciai életben páratlan dinamikájú esemény hullámai nem simulnak el egyhamar. A népek egymásközi viszonyában a „cseh eset“ többet jelent, mint egy államnak eltűnése és többet, mint elrettentő példa. Programot jelent, tekintet a Harmadik Birodalom jövőbeli terveibe. Nyilvánvaló, hogy — étekinve a német kezébe került cseh nemzeti vagyonról — maga a cseh föld nem enyhíti, sőt inkább súlyosbítja a német birodalom gazdasági helyzetét. A cseh területre tehát, mint felvonulási terepre van Hitlerkancellárnak szüksége és Németország, mint a modern fogalmakhoz mért szárazszálékos katonai állam, csak ilyen területért kockáztathatta meg a Prágába vezető párdúcigrást.

MEGEMESZTHETLE A BIRODALOM CSEHORSZÁGOT?

Tehát a cseh köztársaság elbukása feltétlenül új tájékozódásra kényszeríti a Harmadik Birodalomtól keletre, de még a nyugatra felvált államokat is. A szerdai, a március 15-iki események, hogy a hódítási vágy nem sokat keresgél, míg érveket talál. Dacára annak, hogy a cseh állam tipikus eset volt annak bizonyításához, hogy egy kis nép nyelvét és kultúráját egy nagy néptenger övezetében is meg tudja őrizni és a Birodalom a faji teóriával szembehelezett egy vitatható történelmi állítást s ezzel magát a német fajelméletnek alapján támadta meg. Az új tétel körülbelül az, hogy minden népek joga van a maga nemzeti életére, ha az más népek érdekében nem ütközik. De ez az elmélet már nem új és találkoztunk vele többször, amikor az államélet öncélúságát a népi élet jogaival szembeállították.

Hitlernek azonban több esélye van a csehek beolvasztására, mint a Habsburgoknak, vagy a németrómai császárságnak. Téves feltevés az, hogy a hétmillió cseh nép, amely tehát ma a birodalom lakosságának több, mint 8 százalékát teszi ki, örök seb lesz a német birodalom testén és ennek a sebnek az enyhítése vagy gyógyítása nem fog arányban állni az országzász funkciója útján elért haszonnal. Ilyen problémái csak a demokratikus államoknak lehetnek, sőt még az abszolutisztikus uralkodók, — például a Bachkorszak — sem tudott hasonló kérdést megemészteni. A totális államok azonban sem egyéni, sem organizációs szabadságot nem enged. Az állami mindenhatóság eszméivel akár kisebbség is tartósan uralkodhatik a hatalmas többségen. Az ilyen államrendbe voltaképpen a fajzász csak propagandacélra képez. A lényeg, az egyén és a népcsoportok alárendelése. Eppen ezért Hitler a cseheknek nem adja azt, amit egy évvel ezelőtt ő követelt Benestől a sudétai németek számára. Nem adhat autonómiát, sőt gyakorlatban a helyi önkormányzatot is csak pártalappon oldhatja meg akként, hogy a még nem is létező cseh nemzeti szocialisták saját körükben bírók és vezetőségek, tehát körzetparancsokat választhatnak. Minden más autonómia a német birodalom politikai rendszerével ellentétes.

EGY ÚJ ALLAMJOGI FOGALOM

A multiheti eseményeknél Szlovákia szolgáltatta a műtérkést. Nem vonható kétségbe, hogy Tiso és hívei komolyan hisznek a szlovák önállóságban, de az bizonyos, hogy itélőképességük tisztában lehetett azzal, hogy ez az önállóság keveset ér. Mégis megtették a döntő lépést, mert Tiso, Tuks, Duresánszék a német Sano Machon keresztül informált volt arról, hogy Prágára milyen sors vár és a keddi „pozsonyi diéta“

zárt ülésén Tiso valószínűleg célzott arra, hogy Szlovákiát ki kell kapcsolni a süllyedő vontatóhajóról. Mindaz, ami a jövőben Szlovákiával történni fog, az önállóság délibábjában való gyönyörködés. Németország pontosan körvonalazta Szlovákia jelenlegi politikai helyzetét: önálló, védett állam, amelynek tekintetbe kell vennie, hogy abban 41 százalék német él.

A védetség fogalmát a német sajtóiroda szükségesnek tartotta közelebről megvilágítani és ezek szerint Szlovákia nem olyan, mint Madagaszkár, hanem olyan valami, mint Andorva, vagy San Marino köztársaság és így olyan tisztes külpolitikai pozíciót teremtett az új „önálló“ országnak, amely fogalmi ellenmondásban szenved. A német közjogászok új államjogi találmánya alig nyer tartós otthont a politikai tudományában. De ennek az önállóságnak és védetségnek is feltétele annak elismerése, hogy Szlovákia 41 százaléka német. Az egy tizedes ponttal való tévedés csak úgy megvározható, ha elfogadjuk Karmasin német államtitkár álláspontját, amely szerint Szlovákia megmaradt részben nincsen magyar, mert az ottlő hivatalnokcsaládok és inasosság eredetileg német volt, amely a magyar tisztviselők és inasok hiányában elfoglalta az üresen levő pozíciókat és az állami támogatásért cserében lemondott anyanyelvéről.

MEGBUKOTT A „FEGYVERES BÉKE“ ELGONDOLÁSA

Az európai keleti államok igyekeznek a cseh példa tanulságait a most folyó napokban kikristályosítani. Az első tanulság az volna, hogy Németország nem vet számot szomszédjai barátságos magatartásával, ha azok céljaikat kereszt-

tezik. Október óta a cseh állam egyik kipróbált németbarát politikussával, Beránnal az élen, igyekezett — a szuverenitás részleges feladásá árán is — a német birodalommal szemben a jóviszonyt fenntartani. A Bécs—boroszlói katonai műtér építése és az ezzel kapcsolatos német rendőri felügyelet elismerése több volt, mint a baráti megnyilvánulásnak a jele. A németek arra hivatkoznak, hogy ezzel szemben Csehország ösztönben nem tért át a nemzeti szocialista rendszerre; a totális szervezés megkezdését, a parlament feloszlatását halogatta, de a német terjeszkedési szándék a kedden éjjel bekövetkezett gesztusban sokkal határozottabban nyilvánult meg. Semmi, hogy feltehető lenne az, hogy akár Gayda faszizmusa is megakadályozhatta volna a német bevonulást.

Az európai államok mindegyike ma azon a várakozó állásponton van, hogy: mi következik? A cseh eset át fogja alakítani és ki fogja forrasztani az egyes államok külpolitikai iránvát. Ezek az államok intenzívebben kíváncsiul néznek a védelmi önellátásra. Ha ebben a tekintetben nullasztatás történt, az nem a keleti, vagy délkeleti államokat terheli, hanem a nagyhatalmakat, amelyek semmit sem tettek azért, hogy Közép- és Keleteurópa békéjét biztosítsák. A békevágy hangoztatása kenetes szólam a másik fél harciaságával szemben. Hiába vannak a nyugati hatalmaknak békeapostolai, ha közben a tengelyhatalmaknak dátumra beállított terveik vannak, amelyek keresztül is visznek.

A cseh állam megszűnésével megbukott a látszólag nyugati hatalmak újabb békefenntartási módszere, a fegyverkezéssel való megfélemlítés. Hitler kancellár jól ismeri az okokat, amelyek miatt Anelia nem kezd háborút, akár megtölti, vagy akár üresen hagyja arzenálit, hangárait és a kikötőit. Szinte tragikomikus, hogy míg a nyugati hatalmak napról-napra csillogászati számokat szórta el a sajtóban fegyverkezési arányairól, addig a német kancellár egyetlen északa alatt megszerzi Közéneurópa legjobban felszerelt államának teljes hadianyag-állományát, amely többet tesz ki, mint az angol hadiipar felévi termelése.

Az angol alsóház aránylag egész nyugodt lélekben tárvalta az „esetet“ és ez a nyugati részben abból tárlalkozik, hogy a cseh állam dolgát, még mindig — Chamberlain szava szerint — „egy keleti kis állam népe“ ügyének tekintik, másrészt onnan, mert London sem bombázta, csak többszáz kilométerrel hátrább álló kontinentális lélekkel lehet az esemény jelentőségét felmérni. Chamberlain nyugalmát megtalálta a helves, tanitatos, békésállamú szót, amikor kijelentette, hogy „helvetiníti“ azt, ami Csehországgal történt. Ha előre megkérdezték volna őt velaki, igyekezett volna az illetőt a tervről lebeszélni. De senkisé megkérdezte meg.

Dr. Hata, Ehrlich tanár híres segítőtársa meghalt

Hosszu esztendőig kísérletezett a két tudós, amíg feltaálta
a salvarsant, a vérhaj gyógyszerét

A tudományos kémia felfedezései nemcsak a kémiai nagyipart emelte világgazdasági jelentőségűre, de a gyógyszer-vegyészet és a szérumgyártás kialakulása milliók életét mentette meg a járványoktól s a fertőző betegségektől. A tudományos kutatásnak ez a fejezete szinte halhatatlanná vált. A diftéria, veszettség, vérhaj, stb. szérumai nemcsak orvosi, de nagy részben kémiai problémák voltak, melyeket az utolsó évszázad termékeny kutatószelleme talált meg s a szérumok gyógyító ereje később az egyetemes kultúrközösség és humanitás kincsévé vált.

Ennek a halhatatlan kutatószellemnek, mely a szérumok felfedezése révén az emberek millióit mentette meg — egyik legjelentősebb tényezője a vérhaj gyógyítására szolgáló salvarsan, amelyet Ehrlich professzor hűséges munkatársával, Sahachiro Hatával együtt fedezett fel.

Dr. Hata halála időszzerűvé teheti ismét a vérhaj gyógyító szérumának, illetve felfedezésének ismétlődését, ugyanis ennek a gyógyszerészeti készítménynek gyógyító hatása szinte a bibliai csodatételekkel határos...

Az orvoskutatók megállapítása szerint a vérhaj az emberiséget ért járványok és csapások között a legvégezetesebb jelentőségű, ez a súlyos betegség, mely a belső organizmust, az ideg- és sejtrészt érinti, támadja meg és rombolja szét — az egész világon el van terjedve.

A művelt kultúrállamokban, ahol a szociális

és orvosi gondoskodás igen magas fokon áll, a betegség 10%-a, Európa egyes államaiban a lakosság 50%-a vérhaj-jos, de Oroszország egyes kormányzóságaiiban ez az arányszám 90%-ig emelkedik.

Természetesen már a legregibb időkben is megkísérelték ezt a súlyos népbetegséget kezelni s egyelini gyógyszerük a hígyan volt.

Igazi jelentőségre a vérhaj gyógyítása csak azóta emelkedett, amióta Ehrlich professzor munkatársával, S. Hatával együtt felfedezte a salvarsant.

Ehrlich Paul dr. előbb berlini, később frankfurti belgyógyász a vérhaj gyógyító szérumának halhatatlan feltalálójának minden gondolatát az elméleti következtetésekké jellemeztek. Az egyes szervek működését, a kémiai reakciók törvényét, tünetnyét, a sejtek és a szövetek szerkezetét a számokban rejltő törvényszerűséggel, illetve matematikai képletekkel akarta kifejezni. Elterajzirói megemlítik, hogy mint orvos öröklék álmodozott. Betegnek testében nem látott egyebet bonyult képleteknél s a számok egyszerű törvényszerűségével fejezte ki az életet és a halált, a pusztulásra ítélt betegek gyógyulási lehetőségét...

Ehrlich Paul már régóta az elmulása a hűséges munkatársának, Sahachiro Hata dr.-nak halála alkalmával talán felesleges igyekezet ismét, lemérni halhatatlanságukat.

Annak a pontos körülírása, hogy Hata dr. milyen mértékben vett részt Ehrlich professzor felfedezésében, illetve annak kidolgozásában, még ma

HIREK

ELŐFIZETÉSI ARAB BELFÖLDÖN

Mártnosoknak egy hónapra 70, negyedévre 290, félésre 300, egész évre 800 lei. Házhoz való kézbesítésért külön ham tíz lei. Nuadinsoknak, közalkalmazottaknak egy hónapra 60, negyedévre 180, félésre 350, egész évre 700 lei. Házhoz való kézbesítésért külön ham tíz lei. Hatóságoknak, közhataloknak és közüzemeknek, gyáraknak és vállalatoknak egy évre 1200 lei kézbesítéssel együtt.

KULFÖLDÖN

Egy hónapra 120, negyedévre 350, félésre 700, egész évre 1400 lei.

TELEFON

28-10 és este 9 óra után 28-15.

MEGJELENÉS

Minden napon a vasárnapokat és ünnepnapokat követő napok kivételével.

SZERKESZTO:

Vuchetich Endre dr.

Lelkigyakorlat

olyan, mint a fáradt vándor számára a hús forrás vize. Üdít és erősít a továbbmenetelre. Vándorok vagyunk az élet fáradságos göröngyös útjain, sokszor elikkadunk a gondokban, a keserűségek és bajok tövise sokszor éjt sebet rajtunk. Néha úgy érezzük, hogy ahogyan birjuk vonszolunk már a lábunkat, amely a kavicsos felvázódott, megütődött. Tarsunk tehát olykor pihenőt és menjünk oda az üdítő forráshoz, amelyet lelkigyakorlatnak nevezünk.

A mai ifjúság élete örömtelen, színtelen, emesztik a gondok, a különböző társadalmi és szociális nehézségek, nyomorúságok. Pedig erre az ifjúságra épül majd fel a jövő, ez az ifjúság lesz majd idővel tartó-pillérje a vallásnak, az erkölcsnek, a kultúrának, minden szépek, jónak és nemesnek. A mai ifjúságnak tehát fokozottabb mértékben szüksége van, hogy igyék az Ige vizéből. Fokozottabb mértékben szüksége van, hogy meghallgassa Jézus Krisztus tanait és az azokból lecsűrűt következtetéseket, irányításokat és példaadásokat. A mai ifjúságnak meg kell erősödni a Biblia forrásából, hogy edzett lélekkel álljon az élet viharaihoz és megszerezze a rátermettséget: arra a nagy és szent feladatra, amely reá várakozik.

Ime: itt lesz az alkalom, hogy ez az ifjúság az Ige forrásához járuljon. Március 22-én, szerdán Csipek Lajos dr. kanonok, a csikseredai katolikus főgimnázium igazgatója megkezdő négy napra terjedő lelkigyakorlatot a temesvári katolikus magyar fiatalok részére. Estéknél fényelőlektor a lányoknak, kienekor pedig az ifjaknak beszél a belvárosi esküvőházban. Ott van a helye a magyar katolikus leánynak és ifjunak, akár hivatalba, üzletbe, műhelybe jár, vagy más úton keresi meg a kenyerét. Ott van a helye az úgynevezett urirendből valóknak és az élete alacsony szintjén levőnek, mert Isten előtt minden lélek egyforma, egyforma szegény, esendő és vigasztalásra, erősítésre szoruló. A háziaszonyok kuldják el háztartási alkalmazottakat is, mert a napi munka után ezek lelke is vágyódik az élet forrásához.

— **AZ AOSTAI HERCEG LESZ A SPANYOL KIRÁLY:** Rómából jelentik: A lapok közlik az Evening Standard híreit, hogy az aostai herceg azért volt Mussolini miniszterelnökénél, mert ő lesz a spanyol király. A hírhez hozzáadjuk, hogy az Evening Standard azokhoz a lapokhoz tartozik, amelyeknek hírei inkább szenzációk, mint alaposak.

— **Az arabok nem fogadták el Anglia Választása javaslatát.** Londomból jelentik: Az arabok teljes egészében visszautasították az angol javaslatokat. Ezzel a kerekasztalkonferencia véget ért. A Palesztinával szomszédos országok arabjai szolidaritást vállaltak Palesztina arab-ságával.

— **MEGSZIGORITJÁK A PALESZTINAI BEVANDORLÓK ELLENŐRZÉSÉT.** Jeruzsálemből jelentik: A palesztinai kormány a brit kormánynak a kerekasztal konferencia alkalmával tett javaslatait figyelembevéve úgy határozott, hogy a bevándorlók ellenőrzését megszigorítja. Az ellenőrzéssel megbízott tiszviszok április elsejétől kezdve rendőri felhatalmazást kapnak.

— **Elfoztak egy új pénzügyi ellenőrt.** Bucarestből jelentik: A fővárosi rendőrség letartóztatott egy Gheorghiu Gh. nevű 39 éves bucsui illetőségű egyént, aki hatalmas aktatáskával jelent meg az üzletekben és pénzügyi ellenőrnak adta ki magát, megszarolta a kereskedőket. Nagyösszegeket pénzeket vett fel tőlük azzal a fenyegetéssel, hogy az általa kiderített szabálysértések miatt az üzletet bezárattja.

(—) **Eljegyzések.** Lakos Irén és Földváry Lajos jegyesek. (Minden külön értesítés helyett) — Bischa Nusi és Imre István magántisztviselő jegyesek. (Minden külön értesítés helyett). (—) **EKKÜVŐ.** Lévai Margit és Kerek Ferenc ma, vasárnap délelőtt negyedégy órakor tartják esküvőjüket a józsefvárosi katolikus plébánia templomban.

— **Céhek elismerése.** A Monitorul Oficial a következő céhek jogi személyiségének elismerését tette közzé: temeshelytartósági bányászok, a famunkások és szállítási munkások céhe.

— **MEGSZÜNT A GABONASZALLÍTÁS.** Barilából jelentik: A gabonarakodás Közép-Európa felé a dunai kikötőkben megszűnt. Igen sok hajó útráké szent állt pozsonyi rendeltetéssel. Amíg a helyzetben változás nem áll be, a szállítások szünetelni fognak.

— **BOLGAR-TÖRÖK BARATSÁG.** Ankarából jelentik: A török kormány pénteken este dinét adott Kiosseivanoff bolgar miniszterelnök tiszteletére. A török miniszterelnök és a bolgar miniszterelnök beszédekben hangoztatták, hogy a két nép közötti barátság és testvériség mind jobban kimélyül.

(—) **ADÓELTITKOLÁSOK KRASSÓBAN.** A pénzügyi hatóságok rájöttek, hogy az utóbbi öt esztendő során egyes pénzügyi tisztviselők Krassó megyében különböző vállalatoknak nagyobb adóeltilkolásokat tettek lehetővé. Ebben az ügyben több tisztviselő ellen megindult a vizsgálat. A vizsgálatot kiterjesztették Moata stáierlaki adóellenőrré is. A temesvári kerületi pénzügyi vezérfelügyelőség javasolja a pénzügyminisztériumnak, hogy Moatát büntetésből áthelyezze.

Tavaszi propaganda!

H báttan

selyemharisnya

gyári garancia ával Lei 78 —

kapható

DUSCHNITZ S. A. cégnél

GYÁRVÁROS, PIATA TRAIAN

(—) **JÓZSEF NAPJA.** A katolikus egyház ma, vasárnap üli meg Szent József napját. A katolikus papág tagjai közül többen ma ünneplik névnapjukat. Korner József dr. általános püspöki helynök, Walner József dr. kanonok, püspöki irodaigazgató és Plesz József kanonok, belvárosi plébános tartják ma névnapjukat. A belvárosi egyházközség vezetősége testületileg vesz részt délelőtt fél tizenegy órakor a plébánia templomban tartandó ünnepi nagy-nisán, amelyet Plesz József kanonok celebrál. A mise után az egyházközség részéről Martzy Mihály elnök üdvözlő a közbecsült plébánost.

(—) **A TEMESVÁRI REGATTA CSÓLNÁKAZÓ EGYESÜLET** évi közgyűlése március 23-án, csütörtökön délután hat órakor lesz.

— **A FEJFAJÁS ÉS A MIGRÉN,** akkor, ha ezek a béműködés és a gyomorerősítés zavaraiából erednek, gyakran már egy kis pohár természetes „FERENC JÓZSEF” keserűvíz használata után is megszűnnek. Kérdezze meg orvosát.

(—) **MAGYAR LELKIGYAKORLATOK FELNÖTTEK RÉSZERE.** A Józsefvárosban hétfőől kezdve magyar nyelvű lelki gyakorlatok lesznek és ezeket Péter Szabó Dömjén d. v. i. ferencendi házfőnök tartja. A nők részére a lelki gyakorlatok a józsefvárosi zardatemplomban lesznek a következő sorrendben: Hétfőn, március huszadikán este fél hét órakor a lelki gyakorlatok megnyitása és úna áldás. Kedden, szerdán és csütörtökön reggel nyolc órakor szentmise lesz, este fél hét órakor pedig prédikáció és áldás következik Pénteken, március 24-én, délelőtt nyolc órakor szentmise, áldozás és pápai áldás lesz. A férfiak részére ugyancsak Péter Szabó házfőnök tartja a lelki gyakorlatokat és pedig a józsefvárosi plébániatemplomban. Hétfőn, e hó huszadikán este nyolc órakor lesz a bevezető szentbeszéd, majd kedden, szerdán, csütörtökön és pénteken este nyolc órakor konferencia-beszédek. Pénteken reggel hét órától kezdve gyónás. Szombaton, március 25-én reggel nyolc órakor szentmise és áldozás lesz.

(—) **GAZDA JÓZSEF SZINDIKATUSI FŐTITKÁR GYÁSZSA.** Özgveg Ritt Józsefné született Frösch Vilma, néhai Ritt József postai főtanácsos özvegye, hecszas szenvedés után meghalt. Az elhunyt matróna, aki nemes szívével és mélyreligiózus megbeszélésnek örveztett, eddig nyolc Gazda József inari szindikatusi főtitkár feleségének, született Ritt Irénnek. Ezenkívül másik leánya, Ritt Alice, testvéri és nagyvívó rekonszá gázsoló. A temetés má. vasárnap délután négy órakor a katolikus vallás szertartása szerint a józsefvárosi Tudor Vladimirescu sor 19 szám alól a józsefvárosi temetőbe megy végbe.

— **CIANO GRÓF XII. PIUS ELŐTT.** Romából jelentik: Ciano gróf olasz külügyminiszter és a pápa koronázásán résztvevő olasz hivatalos küldöttek szombaton délelőtt kihallgatáson jelent meg XII. Pius pápánál. A kihallgatás fél óráig tartott a rendkívül szívélyes légkörben folyt le. Ciano külügyminiszter ezután Magniole vatikáni államtitkárhoz ment és vele is hosszasan és barátságosan elbeszélgetett.

— **ZSIDÓ HALLGATÓK FELVETELE A MAGYAR EGYETEMEKRE.** Budapestről jelentik: A magyar képviselőház egyesített bizottsága úgy módosította a zsidójavaslatot, hogy az egyetemekre és főiskolák első évfolyamára zsidókat csak olvar arányban lehet felvenni, ha azok száma az egyetem illető karára, vagy osztályára felvett összes hallgatók számának 6 százalékát, a műegyetem, köznevelési és kereskedelmi osztályának hallgatói 12 százalékát ne haladják meg. Ez a módosítás szigoritást jelent.

— **A HATVANÉVES EINSTEIN ÚJ TALÁL-MÁNYÁRÓL.** Newyorkból jelentik: Einstein hatvanadik születésnapján bejelentette, hogy a gravitáció titkának megoldásához vezető új felfedezése megvilágítja az egész világegyetem összetételét és a rádiószugárzás titkát.

— **Új gyors vasuti összeköttetés Abbáziába.** Március 15-től kezdve a Trieszt-Abbázia-Flume vonalon bevezetik a Littoria-rendszerű olasz elektromos vonatokat, amelyek lényegesen megrövidítik a távolságot, mert az eddigi három óras utat 1 óra 50 perccel belül teszik meg. Ezek a hallatlanul gyors kocsik közvetlen kapcsolatban vannak az összes bel- és külföldi vonatokkal, ami Abbáziát még jobban megközelíthetővé teszi. A jó összeköttetés révén ha valaki Münchenből délelőtt elutazik, éjfélkor már Abbáziában van, de ugyanúgy egy nap alatt Közép-Európa bármely pontjáról elérhető az Adriának ez a gyönyörű fürdőhelye.

(—) **HALÁLOZÁSOK.** Meghaltak: Stanga Maria két éves, Barnuti Anna, születet: Grosz hatvanöt éves, Ritter Katalin két napos, Róth Regina egy napos, Femmel Anna, születet: Damascik kilencven éves, Müller Margit, egy n. pos, Hartampf Piri, hosszas szenvedés után meghalt. Temetése ma, vasárnap, március 19-én délután félháromkor megy végbe a gyárvárosi Niculescu ucai gyászházból. Gyászolják: édesanyja, özvegy Hartampf Lászlóné, nővére, Ilonka, férjjezt dr. Edvy Istvánné, sógora, Edvy István dr., unokaöccse, Lacika, nagyanyja és kiterjedt rokonság.

Szemüvegek

rolinenni az elavult
beretvák, olók, kesők
a legjobba minőségben

„OPTICA” Carol Prcke Mayer

Timisoara II Piata Traian 8

(—) **SZŐLŐ- ÉS GYÜMÖLCSFAPERMETEZŐ,** olgómag, kertművelési eszközök, földművelési cikkek, szerszámok, kocsitengelyek, jutányosan kaphatók Scherter Ottó vaskereskedésében, Temesvár, Belváros.

(—) **A VESZEDELMES BETÖRŐBANDÁT ATADTÁK AZ ÜGYÉSZSÉGNEK.** Gavrilescu Stefan és társait, a városunkban ártalmatlanú tett betörőbanda tagjait, szombaton délelőtt a rendőrség átadta az ügyészségnek. A veszedelmes betörő társaság bűnlajstroma egyre bővül. A kihallgatások során megállapított nyert, hogy a banda több kassza-furást is tervezett és éppen tegnap, szombat este akarták az egyik temesvári pénzintézet pénzeszközényét megfurni.

Csuzt, közvényt és minden hüléstől eredő fájdalmat, azonnal megszüntet a valódi Diana sóborszesszel való bedörzsölés.

(—) **GONDOZÓNOK ÉS ÁPOLÓNOK TEMESVÁRÓTI.** A helytartóságon Marta Alexandru dr. királyi helytartó elnökletével értekezle; volt, amelyen Buteanu Nicolae dr. egészségügy. vezérfelügyelő, Munteanu Leonte városi főorvos, Plesia Ion dr. megyei főorvos, Gábor Liviu dr. és Nemoianu Ioanif dr. igazgató-főorvosok, továbbá Tjejan Emil dr. főpolkármeester vettek részt. Az értekezle en elhatározták, hogy Temesvárott társadalmi gondozónok és ápolónok képzésére iskolát állítanak fel. A három évi tanfolyamból álló iskolának első évfolyama már az ősszel megnyílik. A helytartóság az iskola számára egy millió lei támoga át nyújt.

(—) **ELMARADT A PATRONÁZS EGYESÜLET KÖZGYŰLÉSE.** A temesvári ité. ótábla mellett működő Patronázs Egyesület közgyűlése tegnap délután öt óráig volt kitűzve, de mivel nem volt határozta képes, elmaradt. A Patronázs Egyesület közgyűlését a megjelentek számára való tekintet nélkül március 25-én szombaton délután öt órakor tartják meg a büntető tábla tárgyalótermében.

1637 március 19-én halt meg Pázmány Péter, bíboros, esztergomi érsek. Nagyváradon született, mint református család gyermeke, családjával együtt, azonban tizenhárom éves korában katolikus lett és később belépet a jezsuita rendbe. Vezetője volt az ellenreformációnak. Nagy irodalmi munkásságot is kifejtett és nagyban hozzájárult a mai magyar irodalmi nyelv megteremtéséhez. Pázmány Péter alapította Nagyszombathán az egyetemet, amelyet később Budára, majd Pestre helyeztek át.

1813 március 19-én született Livingstone Dávid angol hittérítő és hírneves afrikautazó. Beutazta Zambézi, Tanganyikát és később más afrikai tartományt, ahová előtte fehér ember nem tette be a lábát. Utazása közben megbetegedett, nem adott magáról hírt és nyomavészett. Stanley Henrik indult a felkeresésére, megtalálta és később vele együtt tett még nagyobb utazásokat.

1832 március 19-én született Vámbéry Ármin, a világhírű magyar tudós. Vámbéry megtanulta a török, arab és perzsa nyelveket és arab öltözetben bebarangolta az egész Keletet. Mekkában is járt, ahová európai embert nem engednek be. Beutazta Indiát is és nagy tekintélyre tett szert az ázsiai politikában. Ezen a téren még Viktória angol királynő is hallgatott tanácsaira. Londonban uccá; is elneveztek róla. Számos utelírást és nyelvészeti munkát írt.

1828 március 20-án halt meg Barcafalvi Szabó Dávid műfordító és nyelvújító. Pozsonyban szerkesztette a Magyar Hirmondót, majd Sárospatakon tanár lett. Számos idegen író munkáját fordította magyarra. Fordítás közben érezte annak a hiányát, hogy sok kifejezésre nincs megfelelő magyar szó és akkor kezdte meg szógyártását. Sok szava erőltetett, mesterkélten volt és nem is tudott a magyar nyelvben gyökeret verni. Körülbelül ötven ez-va azonban átment a köztudatba és ma is használatos. Tőle származnak például ezek a szavak, belváros, esernyő, mondat, művész, olvasmány, uradalom.

1830 március 20-án született Husiban Cuza Alexandru moldvai fejedelem. Tanulmányait Párisban, Páviában és Bolognában végezte. 1859 január 17-én választották meg Moldva fejedelmévé, néhány nap múlva megtörtént havasalföldi fejedelmévé való megválasztása is. Alatta proklamálták a két fejedelem egyesülését Románia név alatt és törölték el a jobbágyjogot. Különböző intrikék és a nyomasztóvá vált pénzügyi helyzet következtében ellenfelei összeesküvést szöttek ellene és 1866 február 22-én a bucarestii palotába nyomultak és lemondásra kényszerítették.

1894 március 20-án halt meg Kossuth Lajos, Magyarország egykori kormányzója. Korának egyik legnagyobb szónoka volt. Politikai okokból fiatal korában bebörtönözték és ott tanult meg angolul. Amikor a szabadságharc leverése után Angliában és Amerikában járt, angol nyelven tartott szónoklatokat ott is megbámulták.

— A JUHOS VAGYON ELTULAJDONÍTÓNAK BÜNYÜGYE A SEMMITŐSZÉK ELŐTT. Bucurestiből jelentik: A Semmitőszék második tagozata tegnap hozott ítéletet az úgynevezett Juhos-féle bűnperben, amely évekkel ezelőtt egész Erdélyben nagy feltűnést keltett. Mint emlékeztetés, Juhos Gyula természetgyógyász nagybirtokos 1915-ben végrendeletet készített, amellyel 2000 hold kiterjedésű birtokát, kastélyát és egyéb értékeit, összesen mintegy 40 millió lei értékben Erzsébet nevű leánygyermekére hagyta, aki akkor mindössze három esztendőes volt. A végrendeletben feleségének a vagyon élvezeti jogát és bankrésztvényekben nagyobb pénzeszereget biztosított. Egy évvel később Juhos Gyula elköltözött az élők sorából. Rövid idővel ezután eddig még ismeretlen körülmények között Müller Árpád temesvári hentes Juhosné bizalmába férköztött és különböző manipulációk révén a hatalmas vagyont elkezelte úgyhogy a kikerülő örökös számára semmi sem maradt. Ezekben a visszaélésekben Mérei Gábor dr., László N. és egy Kálmán Anna nevű nő volt segítségére. Később a birtokra 10 millió leles kölcsönt vettek fel, amelyet szintén elsikkasztottak. A kolozsvári törvényszék annak idején Müller Árpádot 3 évi börtönre, míg Kálmán Annát 2 havi fogságra, a kolozsvári ítélőtábla viszont Mérei Gábor drt. és László N. 1-1 évi elzárásra íjította. Müller Árpád büntetését 2 és fél évre és 10.000 lei pénzbírságra szüntette le, míg Kálmán Anna büntetését meghagyta. Felfolyamodás útján az ügy a Semmitőszékhez került, amely most valamennyi vádort esetében a felfolyamodást elutasította és csupán László N. esetében szüntette meg az eljárást, miután ez időközben meghalt.

A volt tőpogármester vallomása a gyapjuipari telkek körüli szabálytalanságokról

A hetek óta folyó Suciú-pert tegnap folytatta a törvényszék negyedik tanácsa. A tanukihallgatások során Fenesan főügyész a kérdések vastóságos pergőtűzét intézte Cimponeriu Virgil dr. városi főügyészhez. Cimponeriu hangsúlyozta, hogy a városi jogügyi osztálynak sem joga, sem illetékessége nem volt ebbe az ügybe beavatkozni.

A bíróság ezután Farcasanu Nicolae dr. ügyvédet, a város ideiglenes bizottságának volt tagját hallgatta ki. Farcasanu azonban a hozzáintézt kérdésekre többnyire kijelentette, hogy egyes részletekre már nem emlékszik, vagy azokról egyáltalában nem is tudott.

A délutáni tárgyaláson tanuként kihallgatták Coman Augustin volt főpolgármestert, aki a vizsgálóbíró előtt kijelentette, hogy az egész ügyről és annak fontosságáról csak a város által tett feljelentés után szerzett tudomást.

Fenesan főügyész: Miért mondták ki a Gyapjuipar átalátának letárgyalására a sürgősséget, amikor a közigazgatási törvény ezt nem engedélyezte?

Coman: Mert nem ismertem a törvényes előírást. Erre nem is hívták fel a figyelmemet.

Fenesan főügyész: Kinek kellett volna erre felhívni az ön figyelmét?

Coman: A városi ügyvédszéknek. Fenesan főügyész: Azon az ülésen a városi ügyvédszék képviselője nem vett részt? Miért nem hívta meg az ülésre a városi ügyvédszék képviselőjét?

Coman: Mert nem tudtam, hogy a sürgősség kimondása beletétközi a törvényes előírásokba. Ha erről tudtam volna, az egész ügyet elhalasztottuk volna.

(—) SZÜLETÉSEK. Az anyakönyvi hivatalban a következő gyermekek születését jelentették be: Matuska József, Ritter Katalin, Müller Margit, Dinulescu Afrodita, Gazdag Dezső, Róth Regina, Krückel Vilmos, József János, Radovics Eva, Halász László.

(—) HÁZASSÁGOK. Az anyakönyvi hivatalban a következő mákapárok kötöttek házasságot: Zelinka Ferenc és Dibó Viktória, Wittmann József zenész és Schuld Anna, Radulescu Gheorghe köztisztviselő és Wiesinger Irén, Pacurariu Ilie munkás és Sándor Éva, Tocan Procopie munkás és Balas Nadejda, Stefanovics László műszerész és B. Szabó Mária, Baranyi Sámuel nyomdász és Schneider Irma, Renoj József gyári műhelyfőnök és Miesiu Elena, Matlos Károly pék és Nádudvari Erzsébet, Gruiu Dumitru munkás és Columba Maria, Zsizsik Mihály lakatos és Krizbay Etelka, Szilágyi Árpád kereskedő és Nemes Gizella, Blichling Antai tanár és Haller Hedvig, Istimie Grigorie közisztviselő és Solageanu Maria, Balea Stefan vasúti tisztviselő és Ditzendv Stella.

Vesebajt, hólyagbántalmakat, májbetegséget köszvényt gyógyít a

CACIULATA
kénés ásványvíz
Főlerakat: IONASU S. A.
Telefon: 21—24, 21—25.

(—) GABONÁRAK. (A Dengl és Kleimann cég jelentése). A bányási gabonapiacra az irányzat lanya és a piac üzletelen. A piaci árak a következők: temesi búza 390, toronali búza 395, tengeri 330, zab 460, tavaszi árpa 420, muharmag 328, napraforgómag 400, tokmag 750 lei százkilónként.

(—) A BELVÁROSI EGYHÁZKÖZSÉG KÖZGYÜLESE április 2-án, virágvasárnapján délelőtt tizenkét órakor lesz a plébánia épületében levő hivatalos helyiségben. A közgyűlésre az egyházközösségnek szavazati joggal bíró tanácstagjai, valamint minden érdeklődő tagját ezután is meghívja az elnökség.

(—) GYÁSZTENTISZTELET ÉS KÖZGYÜLESE. A Temesvári Szerb Négyzet elhunyt tagjainak és egykori jötevőnek lelki üdvéért március 22-én, szerdán a belvárosi szerb székelyházban gyászistentiszteletet tart. A rekviem délelőtt tizenegy órakor lesz, utána pedig a négyzet megtartja rendez évi közgyűlést.

Fenesan főügyész: Miért írta alá Catalina volt alpolgármester azt a határozatot, amely Gyolumba delegálására vonatkozik?

Coman: Nem tudok erről a delegálásról.

Fenesan főügyész azután az uccák megnyitásának kérdését tette szövé és felhívta Coman Augustin figyelmét arra, hogy a terület átengedésével kapcsolatban több esetben

nem vették figyelembe a törvény és a minisztérium előírásait.

Ezekre vonatkozólag Coman Augustin kijelentette, hogy mindig megkérdezte az egyes ügyosztályok vezetőit, hogy az ügyek elintézésénél betartották-e a törvényes előírásokat és csak akkor írta alá az iratokat, ha erre vonatkozólag megnyugtató válaszokat kapott. Ha ilyen vonatkozásban valamilyen mulasztás történt, akkor arról nem volt tudomása.

Uj csipkeszővelek
Indan'hrenfüggönyanyagok
Szőnyegek
Uj divafonalak
Trench Coatok
Eszkábátok
CENTRALA LÁNEI S. A. R.
I., Bul. I. G. Duca 2. szám

(—) BEZÁRULNAK A VÁROSI NÉPKONYHÁK. A két városi népkönyvtár, amely december 15-én nyílt meg és azóta naponta átlag ötszáz embernek ad ingyenes ebédet, március 31-én megszűnneti működését.

— AZ ASSZONY KÖTELESSÉGE törődni az-
zal, hogy balműködése rendben legyen, amit pedig ügy érhet el, ha reggelként éhgyomorra egy fél pohár természetes „FERENC JÓZSEF” keserűvizet iszik, amely enyhén és kellemesen, pontosan és biztosan szabályozza az anyagcsere folyamatát. Kérdezze meg orvosát.

GYOGYSZERTÁRAK EJJELI SZOLGALATA:

Vasárnap, március 19-én a szolgálati beosztás a következő:

Az I. kerületben a Libertatii téren levő Jahner K. gyógygyógszertár.

A II. kerületben a Dacilor uccában levő Kovács dr. gyógygyógszertár.

A III. kerületben a Porumbescu uccában levő Sárga gyógygyógszertár.

A IV. kerületben a Vacarescu uccában levő Braun gyógygyógszertár.

Az V. kerületben a Corvin gyógygyógszertár és Ujkisodán Panajoth Ernő gyógygyógszertára állandó éjszakai szolgálatot tart.

Hétfőn, március 20-án a szolgálati beosztás a következő:

Az I. kerületben a Bratianu téren levő Götze gyógygyógszertár.

A II. kerületben a 3 August uton levő Löw gyógygyógszertár és a Petru Maior téren levő Mejsner gyógygyógszertár.

A III. kerületben a Lahavoray téren levő Cris-tea gyógygyógszertár.

A IV. kerületben a Gen. Dragalina téren levő Csillag gyógygyógszertár.

Az V. kerületben a Corvin gyógygyógszertár és Ujkisodán Panajoth Ernő gyógygyógszertára állandó éjszakai szolgálatot tart.

Mozi

VASARNAP ÉS HÉTFŐ

APOLLÓ: A rakétahajó. (Angol film).
ATLANTIC: A halálhajó kapitánya. (Angol film)
Szerlem a hóban. (Német film).
CAPITOL: Gibraltár. (Francia film).
RIVOLI: Atlantis. (Angol film).
SCALA: Blokád. (Angol film).

ASSZONYOKNAK

PAQUIN FORRADALMASÍTOTTA AZ ESTÉLYI RUHÁT IS HARANGALAKU RÖVID SZOKNYA. LEHELET FINOM CSIPKÉBŐL KÉSZÜLT RUHA. ISMÉT VISSZATÉR A KARCSU DERÉK

Párisból írják: Ezuttal különösen káprázató a gyönyörű bemutatóban volt részünk, amelynek hatása alatt ugyszólván megfellekedtünk arról, hogy nem a legfényesebb gazdasági viszonyok között élünk. Egészen békebeli hangulatot váltott ki a nézőből a sok szebbnél-szebb darab. — Paquin, fiatalos, változatos gyönyörű és lenyűgöző kreációit nézhettük meg. Már az új színnel, mint a „hajnalrózsaszín”, beige-rosé, „Rose Buvard” (ítáros rózsaszín), granitászürke, narancs, kajszinbarack és mimózasárga kedves meglepetést jelentettek. Ezenkívül, de semmiestre sem az utolsó sorban a fekete és fehér színeket is hozza.

Nappali ruháinál a szoknyák lényegesen rövidebbek, mint voltak és harangszerűek, illetve bekarcsosítottak vannak kiszélesítve. Rengeteg a plissé minden változatban, keskeny, széles, vagy sugar feloldozásban.

Mellőzve a szokásos sorrendet, mindenképpent be kell számolnunk a cég estélyi ruháiról, mert ezuttal ezek — a felhasznált ragyogó és pazar anyagok, káprázató díszek és különleges szép szabásuk — minden képzeletet felülmúltak. Ragyogó estélyi ruhák tömege vonult fel előttünk, közöttük nagy számban lenge, batiszt vagy tüll és csipkéből készített úgynevezett fiatalányos ruhák dus omalásu és bő szoknyákkal, decens dekoltált derékkal és ujjakkal.

Ezeket kivül estélyi ruhakreációinál három egészen új formát hoz ki: 1. „Robe Spirale”, vagyis egy testreszavartan szabott ruha. Egy ilyen fekete falból készült, a vállon két hatalmas arany gyűrű tartotta össze s a bemutató manekén is arany karikafülbevalót vet; fel hozza.

2. „Robe Impératrice”, mely tényleg nevét fejezi ki gyönyörű csipke- és tüllszerteleivel és „fenség”, olyan impresszióját kelti, hogy akaratlanul is uralkodónak kell hatása alatt gondolnunk. Egyes csipkeruháknál ugyanazon anyagokból a fején is viselhető kámsza is van, mely leengedhető, s ez esetben a szabadon hagyott vállat fedi. E ruhák szoknyái főképpen oldalt és hátul bőveek, de hála a bő alsóknak, nem esnek össze.

3. „Reine Nefertari”. Ezek az estélyi ruhák egészen egyiptomi impressziót keltenek és gyönyörűek a maguk nemében.

Nagyon nehéz lenne megállapítani, hogy ezek között melyik volt a legszebb s azért csak néhányról teszünk említést és pedig azokról, amelyek általános tetszést arattak és viharos tapsban volt részük. Ilyen volt három egyszerre bemutatott fehér ruha. Ezek egyike egy felmérhetetlen bőségű tüllruha, amelyen a kivágástól a térdig fehér selyem duchesszalagok futnak le, amelyek ott megkötött nagy csokrokban végződnek. A másik egy fehér, leheletszerű csipkéből készült ruha, melynek derekán és szoknyájában ugyanolyan mintájú fekete csipke volt körülbelül 8 centiméteres pántokban incrustálva. A harmadik ruha romáinból volt és teljesen angolos. Az egész négycentiméteres hálóba volt rakva és a háló tetején a legapróbb színes payétfőből

készült himzés volt, mely a járásnál oly hatást váltott ki, mintha egy nagybőségű, ragyogó, csikós szoknya volna. Bubigallerja volt és elől angolosan gombolódott.

Angol kabátjai nagyrészt raglán-, de mindegyik háta erősen harangszabású, viszont francia kabátjai erősen deréka szabottak és csak szoknyarészkön van nagy bőség. Ezek között talán a legszebb egy sötétkék kabát, mely 16 részből van szabva. Kabátbélései színesek, igen szép tónusokban. A gombok egy a kabátokon, mint ruháin gondosan válogatottak. Csillag- és virágformák rengeteg változatokban.

Nagyon sikerültek és kedvesek a fiatalos, rövid, boleros, harangszabású, viszont francia kabátjai mellénykével, nem kevésbé a vékony selyemcsipkéből kreált gyönyörű délutáni ruhái.

Kalapjai elbűvölő szépek. Hátul a fejet erősen szabadon hagyják, rengeteg virágdísszel a kalaptetőn, csaknem toronymagáságig, Estélyi kalapjai vagy nagy virágcsokrokkal, vagy a dedányainkra emlékeztető fekete bársonyszalaggal és tülllel vannak díszítve.

Két legújabb divatu női kabát

Páris idén kissé forradalmasította a női divatot. Két új szabású kabátot látnunk itt, mindkettő jellegzetes formájú. Az egyik az úgynevezett Redingote-kabát, derékben rendkívül szűk és testhez simuló, a másik bő, harangszabású, hátul ráncok, teljes ellentéte az előbbinek. Azért mindkettő divatos.

A temesvári kereskedelmi és iparkamara választóinak névjegyzékét kiigazították

A felülvizsgált listákat kifüggesztik betekintés céljából

A temesvári kereskedelmi és iparkamara választóinak névjegyzékét minden évben kiigazítják és a törvény értelmében szükséges változtatásokat az év elején eszközölik. Az érdekeltek ilyenkor kötelesek a választói listában eszközölni a változtatásokat kéri.

Március tizenhetedikén járt le a temesvári kamarai lista felülvizsgálásának ideje és most már véglegessé vált választói névjegyzékét a törvény rendelkezéseinek megfelelően a kamaránál, a megyei prefektúrán és a városházán kifüggesztik betekintés végett. A kamara igazgatóságának a beadott felszólamlások ügyében hozott határozata ellen az érdekeltek 10 napon belül a törvénytől intézhetnek fellebbezést. Mivel azonban a kamara igazgatósága

a beérkezett felszólamlást elfogadta, ennél fogva az idén fellebbezésnek helye nincsen.

A temesvári kamara az 1939. évre a választói névjegyzékekben a következő változásokat eszközölte: A nagykereskedői osztályon 9 változást és 20 törlést jegyeztek be, a kiskereskedői osztályon körülbelül 570 új céget és változást eszközöltek, mintegy 160 céget töröltek. A vendéglősök és kormesárosok osztályában körülbelül 60 új céget és változást eszközöltek és 30 céget töröltek. A magyipari osztályon bejegyeztek 6 új céget és változást, töröltek 4 céget, a kisipari osztályon bejegyeztek 30 új céget és változást, viszont 16 céget töröltek. Végül a malom- és cséplőgéptulajdonosok osztályán bejegyeztek 12 új céget és változást, míg 6 céget töröltek.

**AMERIKA SZTÁRJAIEHOZ
LESZNEK HASONLÓVÁ FOGAI**

A híres moziéneket, a profissionistákat szépségük, jól tudják, hogy sikerük legtöbb részben mosolyuk varázslatától függ. Fogak összehasonlíthatatlan ragyogását, édesességét KOLYNOS használatának köszönjük.

Kétszó példáját és fogai fehérnek, egészségesnek lesznek.

**TEGYE RAGYOGÓVÁ
MOSOLYÁT KOLYNOS ÁLTAL**

mosolya pedig igazán szép. Használja a modern és tudományos alapon előállított KOLYNOS fogkrémet, amelyet fertőtlenítő és tisztítótartó tulajdonságainál fogva a fogorvosok ezrei és ragyogó fehérégek miatt Amerika nagy filmcsillagai ajánlanak.

**TAKARÉKOSVODJON
VEGYEN NAGY TUBUS**

**KOLYNOS
DENTAL CREAM**

**KOLYNOS
antiseptikus
FOGKRÉMET**

Vitaminok szerepe a kozmetikában

A vitaminok célirányos adagolásával sikeresen fokozhatjuk a bőr sejtjeinek életműködését. Nem csak belső adagolással mehet végbe a vitamin felvétel, hanem a bőr porusain át is bekerülhet a szervezetbe. Nagy szerepük van a kozmetikában, mert a bőrt új életre keltik, felélikítik, tehát szépségit és védik a hámterületet a külső támadások ellen. Az eddigi 14féle vitamint, mint ismeretes az ABC betűiről nevezték el. Ezek közül a A. vitamin alkalmazásával, melyet friss növényekben találunk a fenti hatást érvük el, ha külsőleg, tisztán, közvetlenül, pakolás, vagy kenőcs formájában alkalmazzuk a bőrön. A vitamint tartalmaz a friss növényekből sajtolt nedvekben kívül a paraj, salátafélék, sárgarépa, kelkáposzta stb. B. vitamin tartalom van a gyümölcsök héjalatti rétegében, az élesztőben, az élesztő kivonatokban, melyek az étrend szabályozása mellett a sömörös kiütést, furunkulust, ekcémát pattanást, csalánkiütést és anyagcserevel kapcsolatos számos kozmetikai hibát és bőrbetegséget gyógyít. C. vitamin narancs és citrom levében, almában, birsalmában, zöldpaprikában, paradicsomban, sárga és görögdiónyében van. D. vitamin kvare besugárzások hatására is képződik. Többféle szépséghibára, így helyi bőrpíróságra, pattanásra, szeplő, sápadtságra kezelhető kvarcolással. A kvarebesugárzás általános hatása, hogy a bőrben vegyi elváltozást idéz elő és minthogy a bőr az egész szervezettel összeköttetésben áll, a bőrben keletkezett anyagok a vérpálya útján az összese többi sejtkeher eljutnak és azok működését befolyásolják. Hatása annál nagyobb minél nagyobb felületet sugárzunk be. A bőrben előidézőző vegyi elváltozás eredménye a divatos és egyébként csak a magaslati hőmezőkön (ahol a nap sugar ultraviolett sugarakban gazdag) szerkehető „egészséges-barna” szín. A kozmetikai használatban rendkívül fontos H. vitamint májból állítják elő. Használják erős korpásodás, szőrullás, rendellenes fagyúmirigyműködés, valamint bőrvizketés esetében. Vízben oldódik s bőrvitaminnak is nevezik.

Nemcsak szervezetünknek, de a bőrünknek is minden vitaminra szüksége van, ha azt akarjuk, hogy üde szép bőrünk legyen és az öregedés tüneteit a legtávolabbi időig el akarjuk kerülni, vagy az esetleges már meglévő bántó tüneteket akarjuk eltüntetni. Ha idényszerint élünk és a természet adta vitamintartalmú növénykivonatokat célszerűen használjuk a kozmetikában, nem kell amiatt aggodnunk, hogy valamely vitaminfeleség hiányozni fog. Vannak esetek amikor egyik vitamin hatása helyettesíti a másikat, ilyenkor ugyanis a már alkalmazott vitamin átveszi valamely hiányzó vitamin irányító munkáját.

K. E.

Történelek

Irta: HARSÁNYI ZSOLT

1.

GALGÓCZY ÖTEZER FORINTJA

Irtam már máskor is a szűkszávu és karakán Galgóczy tábornokról, aki világeletemben gyűlölte az irodát és az aktát. A jelen történet is erről szól.

Titkos tanácsos volt Galgóczy Antal, hadt- parancsnok, ezredtulajdonos és Ferencz József kedvelt embere. Egy ízben valamilyen hivatalos ügyben a közös hadügyminisztérium kiutalt neki ötezer forintot elszámolásra.

Az öreg tábornok, mint mindenféle irkafirkának esküdt ellensége, a pénzről a következő elszámolást küldte a közös hadügyminisztériumnak: „Felvettem 5000 frtot, elköltöttem 500 frtot. Galgóczy.”

A közös hadügyminisztérium ezzel az elszámolással nem volt megelégedve. Hiszen mindenki tudta, hogy Galgóczynál becsületesebb és tisztább kezű ember az egész hadseregben nincsen. De hát az efféle elszámolás mégsem egészen szabályos. Veszszairták Galgóczynak és felszólították, hogy küldjön részletesebb elszámolást.

A tábornok küldött is részletesebbet. Egyenesen magának Krieghammer Edmundnak, a közös hadügyminiszternek. Ez volt az új elszámolás: „Kaptam ötezer forintot, elköltöttem ötezer forintot, aki nem hiszi, nagy számár. Galgóczy.”

Erre nagyon méregebe jött a miniszter. Kihallgatást kért a császártól és megmutatta neki a furcsa elszámolást. Ferencz József igen pedáns ember volt, de Galgóczyt viszont nagyon szerette. Ezért az elszámolás láttára elmosolyodott és szeliden így szól a miniszternek:

— Én elhiszem. Ön nem hiszi?

Krieghammer nagyot nyelt. Az elszámolást tudomásul vették.

2.

A KVÓTA

Tudja-e maj ember pontosan, hogy mi volt a kvóta? Én jól tudom. Az apai háznál elég viát hallottam róla gyerekkoromban.

Mikor még élt az osztrák-magyar monarchia, együtt viselték a közös kiadásokat. Tehát a hadügyi, pénzügyi és külügyi költségeket. De lévén Magyarország jóval kisebb ország, természetesen nem egyformán. Magyarország mindig sokalta a százalékos kvótát, mert kevesebbet szeretett volna fizetni. Az osztrákok is sokalták, mert azt szerették volna, ha többet fizetnek a magyarok.

A koalíció uralomra jutásakor nagy gondjuk volt az Kossuth Ferencnek. Hiszen addig folyton a magyar függetlenséget hangoztaták és szidték a kiszévezést. Önálló vámterületet követeltek. Mikor kormányra kerültek, az ország közvéleménye előtt tenniük kellett valamit. Kiszélezték tehát, hogy ebben megcsinálják az önálló vámterületet és kereskedelmi szerződést kötnek Ausztriával, de a gyakorlatban semmi sem változik. Kivéve, hogy fel-emelik a magyar kvótát két százalékkal. Ennyit követeltek az osztrákok a közös vámterület elvi feladásáért. Ez a két százalék súlyos milliókat jelentett, több adót szigorubb behajtást.

Minden józan ember tudta, hogy az osztrákok csunyán megnyúzták a magyarokat. És Wekerle Sándorra hárították a feladat, hogy ezt bejelentse. Roppant ügyesen beszélt, a kis előnyöket hatszázmanuszon kidombrította, a hátrányokat csak úgy felültelesen említtette. De azért a kvótaemelést mégis csak ki kellett böknie. Kimondta, hogy „két százalék”. Aztán, mint a parlamenti élet öreg lélekjelemerője, ő perc szünetet kért, hogy a vihart szabadjára hagyhassa.

A vihar be is következett. Az egész magyar parlament elsöprövedt. Ugy látszott, hogy a kormány bukása biztos. A szűbbi alkettársbeszede magyarizták, hogy muszáj a kormány ellen szavazniok, mert a nép otthon agyonveri őket, ha a kvótaemelést megszavazzák.

A folvosói hangulatnak ekkor mentőangyala támadt. Bartal Ferenc volt ez. Függetlenségi képviselő, jól ismert alakja az akkori politikai életnek.

— Nem értelek benneteket, mit izgultok — mondta a dult képviselőnek —, nincs könnyebb, mint ezt a néppel megértetni. Kiállunk a piacra és ezt mondjuk: „Az a huncut német tíz százalékot követelt, de mi a sarkunkra állottunk és semmi áron sem adtuk, csak kettőt. Gyvőtünk.”

Ez a kortesötlet egy pillana alatt végigszaladt a kormányparton. A képviselők elragadtatva fogadták a vilámmhárító gondolatot. Az egész lélekör azonnal merváltozott. A szűne letelt. Wekerle úra beszélni kezdett. A kik öt perce még szörnyülködtek, most megtansolták.

Bartal Ferenc ötlete győzött. A kormány nem bukott meg.

Az 1939-es NEW-YORK-I

világkiállításra

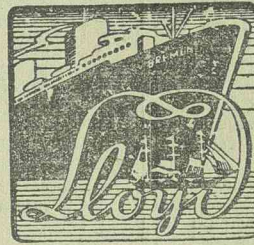
a Norddeutscher Lloyd Bremen

gyorsgőzösével

„Bremen“

„Europa“

„Columbus“

Változatos programok.

5 naptól 13 napig

Kirándulások:

New York, Niagara vizesések, Buffalo, Erie-tó, Detroit, Chicago, Washington, Philadelphia, Atlantic-City-be
Legkisebb ár inclusive tartozkodás az U. S. A.-ban 32,500 Lei
Felvilágosítást ad és prospektusokat küld

București: Calea Victoriei 114. — Telefon 3 29 68

Timisoara: Str. I. C. Brătianu 39. Telefon 2825

Sibiu: Str. Regina Maria 26. Telefon 180

Kávé a tengerben és bor az uccán
Szomoru párbeszéd a törzsasztalnál

— Józsi, hozzon még egy fröccsöt! Ma nagyon el vagyok keseredve! A hányadék ez már?

— A hatodik, de miért tetszik úgy elkeseredve lenni?

— Hát hogyne volnék elkeseredve, amikor ezen a nyomorult világon ma minden a feje tetején áll.

— Hogy tetszik ezt gondolni?

— Mert így van. Hát józan és becsületes dolog az, hogy a feleségem bemegy a kávéboltba, vesz egy nyolcadkiló kávé és öt leiel többet fizet, mint a múlt héten, de ugyanakkor olvasom az újságban, hogy valahol Braziliában tengerbe öntik a finom, illatos babkávét, mert olyan bő volt a termés, hogy a világpiaci felesleg könnyen lenyomhatná az árakat. Ugy látszik tulsoka; önthettek a tengerbe, mert a kávé nemcsak nem lett olcsóbb, hanem még megrágult. Hát rendsz dolog ez?

— Ez bizony nem igazságos dolog, de tessék azért megvizsgálatolni, hiszen a szerkesztő úr nem iszik olyan sok kávé.

— Csakhogy ugyanilyen a helyzet a borral és ez nemcsak engem, de magukat is érdekli.

— Ne tessék már mondani!

— Bizony így van ez! A kávé miatt csak veszekedjen a feleségem, de ami a borral történik, az már komolyan fáj nekem. Mert az újságban az is meg van írva, hogy a délamerikai Argentínában, mostanában hetven millió liter bort öntötték ki az utakra, rétekre, csatornába, hogy helyet csináljanak a pincék hordóiban az új hatalmas termésnek. Ingyen, sőt hatóságai parancsra csurgatták ki a bort a mezelen földre messze vidékeken. Az emberek ott heteken át berugva tántorogtak az uccákon, hasrafeküdtek és úgy szüröcsölték az ingyen-bort, a gyerekek részegen botorkáltak az iskolába, az átlatok a szertelen alkoholléveztől megdöglöttek, de még a kutak vizét is megmérgezte a hetven millió

liter bor. Tudja maga Józsi, hogy mennyi az hetven millió liter?

— Nem tudom, de mindjárt megkérdezem a főpincért.

— Ne kérdezze, mert az még többet hoz ki. Hetven millió liter az hétszázezer hektoliter. A mi borteremő vidékünkön pedig közepes hozam mellett egy évben körülbelül kétszázezer hektoliter bor terem, hát most láthatja, hogy milyen örült mennyiséget öntöttek ott ki az uccára.

— Ez tényleg nagyon szomoru, de hiszen szerkesztő úrnak nincsen Argentínában szőlőföldje és bora nem folyik a homokba.

— Az nincs, de van itthon egy törzskorcsmám, ahol hét leit fizetek egy fröccsért. Az a szomoru, hogy idehaza egy liter borért a boltban tizenöt-husz leit, a korcsmában negyven leit, a kávéházban meg pláne nyolcvan leit is fizethetek akkor, amikor Argentínában a pusztai földet locsolják a nemes szőlő nedűjével, hogy az árak ne romoljanak. Az én gazdasági helyzetem azonban romolhatik, azzal nem törődik senki. A pajkos gyerekek, ha valami játék felett összevesznek, akkor szokták mondani egymásnak: Inkább a Begába dobom, de nekem nem adom! A gyerekeknél sem szép ez, hát még a felnőtteknél, már pedig ott a Föld tulósó oldalán inkább ez argentiniai Begába öntik azt a finom jó bort, csak nekem ne jusson itthon egy spricer két leiert.

— Pedig a szerkesztő ur mindent elkövet, hogy az új termésre már legyen üres hordó

— Így van ez Józsi fiam, ezért áll tőfággat a józanság ezen a földön és ezért vagyok én annyira elkeseredve. Bánatomban iszom, hozzon hamar még egy spricert, hadd legyen odaát kevesebb dolguk a kiöntéssel. (gogo)

3.

ARANYVALUTA

A múlt század kilencvenes éveinek elején nagy kérdése merült fel a magyar közgazdasági életnek: a koronaértékre és az aranyváltóra való áttérés. En meg emlékezem erre az időre s még a régi pénzre is. Gyermekkorai emlékeim közé tartozik a négy krajcáros susztentallér, a vékony ezüst husz krajcáros, az „o é.”, vagyis osztrák értékű váltópénz.

Eppen választás volt, mikor ezt a pénzt megváltoztatták. Egyik somogyi kerületben Mándy Samu volt a kormány jelöltje. Vagyonos ember kellett oda, mert a somogyiak született ellenzékiek voltak és a nép bizalma sekba került.

Hát egyszóval Mándy Samu programbeszédet tartott a járási székhelyen. Nem volt könnyű dolga:

népszerű nyelven meg kellett magyaráznia a csizmás hallgatóságának, milyen nagyszerű dolog az az aranyvaluta. Magyarázta jó félórát, aztán megtörlőve verejtékező homlokát, megkérdezte, hogy van-e még valaki, aki nem érti a dolgot.

Hogyne lett volna. Egy derék gazda megszólalt:

— Igen köszönjük a nagyságos úrnak, hogy ennyit fáradozott velünk. Meg is értettük, sokat okultunk is belőle. Csak most, mán azt ez egyet ne sajnálja megmondani a nagyságos ur, hogy több pénzünk lesz-e most mán, vagy kevesebb.

Mándy így felelt:

— Mindenkinek megmarad, amije van. Senki rövidsége nem ezenved. Annija lesz ezental is, de aranyban ám! Magának mennyije van?

— Nincs nekem, uram, egy huncut krajcárom se.

— Na léssa. Ennyije lesz, de aranyban.

Még egy csokor

a falusi magyar temetők humoros sírfeliratainak rengetegéből

Néhány nap előtt egy csomó verses sírfeliratot közöltünk, amelyben önkéntelenül — még gyászban is — megnyilatkozik a magyar nép veleszületett humora. Alig van kisvárosi, vagy falusi magyar temető, amelyben a régibb sírokon ne lehetne ilyen feliratokat találni. A mai modern idők korában bár ritkábbak az ilyen sírfeliratok. A régi sírok lassanként behorpadnak, keresztjeik és fejfáik elkorhadnak. Hasznos néprajzi munkát végez tehát az a gyűjtő, aki ezeket a sírfeliratokat a feledéstől megmenti.

Jelen sorok írója az elmúlt évtizedek alatt sok messze vidéket bejárta és a falvakban előszeretettel kereste fel a nyári évszakban a virágpompájú temetőket. Érdeklődéssel olvasta a kö emlékekről, a fakesztről és a fejfákról az ott nyugvók neveit. Bolyongása során itt is és ott is talált egy-egy sírfeliratot, amelyet feljegyzett. Most előkereste a gyűjtött, fakult régi jegyzeteket.

Félegyházán a felső temető egyik márványáról való síremléken olvasható:

*Itt nyugszik Maklai Imre,
ki volt politikai író,
de magához szölte a mennyei bűrő,
siratja felesége Anna,
született és most valóban Síró.*

A csongrádi temetőből való ez:

*Itt nyugszom én, Kovács Jóska,
siromom virít a sóska,
éltemben sokat próbáltam,
de úgy, mint itt, sose jártam*

Ugyancsak Csongrádon temetett ez a sírfelirat:

*Itt nyugszom én,
olvasod te,
olvasnám én,
nyugodnál te,
megrendelte életében
Halász Gáspár jó kedvében*

Miskolcon egy kis csizmadiainas sírjáról való ez a felirat:

*Itt nyugszik Kis-
géresi Miska,
aki volt csiz-
madiainas Miska,
kolcon.*

Lajosmizsén éjszaka kigyulladt és porrá égett Ége István gazda háza és a lángokban pusztult az egész család. Ezt a sírfeliratot a következőképpen regéli:

*Itten nyugszik mindhárom Ége,
két fia: Pál, Péter,
István és felesége,
álmukban házuk levege
és mindgyilkúknak vége*

Kiszomborban híres falúrossza volt Nagy Ferenc legény, akit egy kocsmai verekedés során agyonütöttek. Sírfelirata ez:

*Itten temették el
a verekedős Nagy Ferkét,
addig verekedett,
míg egyszer agyonverték.*

Dorozsmán a sírásó halálát ilyen hirdeti a sírján levő versike:

*Kis Pál sírásót ásás közben
ittén érte a gutaütés szele,
addig ásott, gödröt másnak,
míg maga esett bele.*

Cegléd temetőjéből való ez a jelentés:

*E sírja szomorúan hajlik a fűz,
alatta pihen Jó Ágnes hajadon szűz,
siratja egyetlen leánya,
árva Jó Zsuzsána.*

Kis Márton ceglédi gazda faragtatta ezt a sírfeliratot nyelvvel felesége fejfájára:

*Itt pihen Kiss Vera,
otthon meg az ura.*

A nógrádmegyei Felsőtold község kis temetőjéből való ez a sírfelirat:

*E földön Szabados Pál voltam,
ide-oda vándoroltam,
száz városban, ezer faluban voltam,
míg végül itt meghótám.*

Az erdélyi Magyar-Igen temetőjében volt olvasható az egyik síron:

*Rozes Eszter itten pihen,
Szülőfalujá Magyar-Igen,
Megette azt a bolondot,
Hogy Igenben nemet mondott
Kis Istvánnak, ki megkérte,
mire kést döfött beléje,
bizony, igen nagy kár érte*

Kisigmandon hirdeti az egyik sír:

*Itt pihen Kecskés János gazda,
meghótt negyvenhét éves korában,
rettentő kolerában,
saját házában,
Igmánd falujában.*

Nem szivelhette az a vő az anyósát, akinek Öbecsén ezt vésette a keresztjére:

*Itt pihen anyósom nyelve
és vele együtt a test,
míg él, Sebes Pannának hívták,
de haza többé nem várják*

Alpáron Sente József, akinek a garatján ital formájában néhány lánc föld lecsúszott, belepottyant

17 évig szenvedtem gyomor bajban..

mielőtt a GASTRO-D-t használtam. írja többek között Rudnyámin Dragomir, Ciera, str. No. 110. jud. Timis-Torontal, majd folytatja:

„... szíveskedjen sürgősen küldeni részemre két üveg GASTRO-D. gyógyszert, én már maguktól rendeltem és nagyon szépen köszönöm mert jól érzem magamat, 17 évig egyhuzamban szenvedtem gyomorbetegségben és most két üvegtől egészségesnek érzem magamat.“

Fenti sorokhoz megjegyzésünk csak annyi, hogy a GASTRO-D. kúra ajánlatos az összes gyomor- és bélbántalmak, székrekedések, valamint epe-, vese-, májbetegségek és emésztési zavarok eseteiben. Orvosok is ajánlják.

GASTRO-D. kapható gyógyszertárakban és drogériákban, vagy postán megrendelhető 125 lei utánvét mellett CSASZAR E. gyógyszertárában, Bucuresti, Calea Victoriei 124.

mámorában a holt Tiszába és ott fulladt. Ezt így zengi a sírfelirat:

*Szente József a vizet utálta,
de mégis viz lett a halála,
mert részegen a vízbe esett
és beleveszett.*

Orosházán így parentálták el Német Gábor csöszét:

*Itt nyugszik a falú csösz, Gábor,
magyar volt az istenadta,
ám bator a Német nevet
az apjától kapta.*

Szerelmi történetet világít meg Torontálszécsány temetőjében ez a sírirat:

*Itt nyugszik Keszeg Erzsébet,
meghalt feltékenység végett,
nem ő volt feltékeny, hanem férje. Férje
aki agyonverte,
igy került Erzsók a sírba,
Férje meg dutyiba.*

Kössük egybe ezeket a sírfeliratokat az emlékezés szalagjával és a csokrot tegyük oda a népis-me asztalára. Kubán Endre.

Színház

Kedden este kezdi meg vendéjátékát a kolozsvári magyar színtársulat Temesvárott

Példátlanul gazdag műsorral érkezik kedden Temesvárra a Thalia operett együttese. Október óta, amióta nem járt nálunk magyar színtársulat, a jobbnál-jobb operettek és zenés vígjátékok egész sora került színpad s ezek legjavát válogatta össze temesvári ciklusa alkalmából a kolozsvári színház.

A bemutatkozó előadás műsorán Szilágyi László és Márkus Alfréd híres, világszerte járszott operettje, a Nem leszek hálátlan szerepel. Második este, jövő szerdán a Bubus című óriási sikerű Vaszary-Losonczy zenés vígjáték van műsoron. Általában egy héten keresztül minden este új operettel vagy zenés vígjátékkal kedveskedik a társulat, úgyhogy a temesvári közönség rövid pár nap leforgása alatt láthatja az évad összes számottevő ujdonságait.

Március 21-én keddi este 9 órakor: *Nem leszek hálátlan.* (Szilágyi László és Márkus Alfréd több, mint 100 előadást megért nagysikerű operettje. Rendező Gróf László. Főszereplők: Krémer Mancsi, Sándor Stefi, Gróf, Jenei, Tompa, Fülöp, stb.)

Március 22-én, szerda este 9 órakor: *Bubus* (Vaszary Gábor-Szécsény Mihály-Losonczy Dezső óriási sikerű zenés-vígjáték ujdonsága. Főszereplők: Krémer, Sándor Stefi, Czopán, Báza, Rajnai Elli, Miklóssy, Gróf, Jenei, Csóka, Csen-

geri, stb. Vezényel: Schreiber). Csütörtök délután 5 órakor: *Egyetlen éjszakára* (Olecs helyárrakkal).

Csütörtök este 9 órakor: *Öröklő? ...* (Éri-Halász Imre, Szécsény Mihály és Carlo de Fries legújabb pompás zenés-vígjátéka. A teljes operett-együttes fellépésével).

Péntek este 9 órakor: *Íde gyere rózsám.* (A cigányzene és a jazz harcának óriási sikerű nagyoperettje. Írták: Dénes és Kamjonkay. Ragyogó kiállításban. Rendező: Gróf László. Vezényel: Schreiber Alajos).

Szombat délután 5 órakor: *Íde gyere rózsám.* (Rendes helyárrakkal).

Vasárnap délután 3 órakor: *Nincs szebb, mint a szerelem.* (Olecs helyárrakkal.)

Vasárnap délután 6 órakor: *Íde gyere rózsám.*

Vasárnap este 9 órakor: *A vén bakancsos és fia a huszár.* (Szigeti József halhatatlan népszínműve zenével, táncal, dalokkal. Mai színpad alkalmazta Szabados Árpád.)

Hétfő este 9 órakor: *A szomjas krokodil* (Revüoperett; sláger. Írták: Szilágyi László, Harmath Imre és Márkus Alfréd.

Jegyek már válthatók a színházi pénztárnál.

Magyar lelkigyakorlatok

március 22—25-ig
leányoknak este fél
8 órakor, ifjaknak
este 9 órakor

a Domban

Tartia Csipak Lajos dr. kanonok, csikszeredai kat. főgim. igazgató

Két regény

Érdekes író halálhírére hozta Svájcban a táviró. Alexander Castell, aki aránylag fiatalon, ahogyan ötvenéves korában meghalt, több volt, mint nagy-sikerű és népszerű regényíró, akinek könyvei rekordpéldányszámokban fogytak évek hosszú során keresztül, mindenütt, hol német nyelven olvastak. Több volt ennél: egy kicsit a modern Svájc kifejezőjének számított, de a modern generációk szószólójának is országhatároktól függetlenül és nem egyszer adott hangot olyan gondolatoknak, amelyeket ugyanevett általános felháborodás fogadott. Ilyen esetekben azonban hamarosan mindig kiderült, hogy a felháborodás nem is volt általános, másrészt pedig, hogy — éppen a felháborodónak volt a legkevesebb okuk a felháborodásra.

A modern Svájc reprezentánsaként jelent meg Castell mintegy harminc évvel ezelőtt a fórumon és máig első jelentkezése új idők levegőjét árasztotta maga körül. Gottfried Kellerről Berlin-orientációjával szemben Castell Páris felé tekintett, onnan várta a svájci szellemi életet megtermékenyíteni hivatott benyomásokat, amint ahogy első írásának hőse is Párisba indul, az élet felé... Castell évtizedeket töltött a francia fővárosban és közben egyik munkája a másik után került ki a keze alól, de ezek a munkák — német nyelven íródtak. Az ember hajlandó lenne azt hinni, hogy a francia levegő kedvezőtlenül, károsan befolyásolta az író német stílusát. Minden más esetben így is történik ez — példa reá a világhíradalom történetének akármelyik fejezete — Castell azonban kivétel. Akár melyik írását vesszük is elő, a Des Fenster remekbeszabott mester-novelláját vagy a Marga Bever megdöbbentő precizitással lerögzített klinikai esetét — mindegyikből kiderül, hogy ez az író abszolút ura a tollának. Formailag és tartalmilag, stílusban és mondanivalóban egyaránt.

Páris szerelmese volt, de egy új generáció szócsöve is és a két szempontot tisztá művészettel és — nem csekély bátorsággal tudta összeegyeztetni. Mert erre a bátorságra bizony nagy szüksége volt. Témáinak javarésze abba a csoportba tartozott, amelyhez még negyedszázad előtt sem lehetett hozzányúlni, főként ha valaki olyan nyílt őszin-eséggel járka a témák között, mint Alexander Castell... „Könyvesek” tehát ezek az írók, de igazán mentesek minden hatásvadászó erőtől. Castell természetesen beszél természetes dolgokról és akik csak kissé is nyitott szemmel járnak a modern nagyváros forgatagában, kénytelenek lesznek elismerni, hogy ezek a történetek bizony nagyon is az életből vannak merítve.

Két nagy regényről kell külön beszélnünk, mert alighanem ez a két regény tartja fenn majd legtovább a nevét, évtizedek múlásával is. Mindkét önk színhelye Páris, a pénz- és születési arisztokrácia társadalmá. Die drei Schwestern az egyik regény címe, hőse pedig egy Párisban vetődött svájci diák, aki a konzervatív család üvegházai neveléséből kerül egyszerre, átmenet nélkül a francia főváros leglármásabb forgatagába. A Sorbonne-ra készül, de egy penzióba jut el, ahol megismerkedik a tulajdonos három leányával és ennek a három ismerőségek a következőkben nem is jut el soha a Sorbonne-ig... Három ismerettség, három leány, három világ: az egyik jelent a párisi kabarék kulisszámogatói életét, a másik az utcát, a harmadik az emberekől elvonult, csendes rezignációt. A svájci diák nem tud dönteni a három között és amikor rájön arra, hogy mind a három családhoz és nem is hozhat más mint csalódást, akkor már visszavonhatatlanul késő...

Castell másik párisi nagy regénye, a Gefahr um Siebzehn. Felix és a tizenhét éves Irene egyben járnak egymással. Az esküvő elé azonban akadályok tornyosulnak, pedig mindkét részről igazán buzgólag dolgoznak ezeknek az akadályoknak az elhárításán. A nehézségeket mégsem lehet kiküszöbölni — és itt következik a regényben azok a fejezetek, amelyek alighanem a legtöbb fájó sebet tépték fel mindenfelé. Castell itt megleveníti azokat az éveket, amelyekben szerzte a világon ezer és ezer fiatal férfi és fiatal leány várta ama bizonyos viszonyok jobbrafordulását, a bármilyen szegény, de mégis csak saját otthon megalapítását. Hányan lesték az egyre valószínűtlenebb csoda bekövetkezését, amely megoldja két ember elindulásának és megérkezésének szinte már megdöbbentően látszó problémáját.

Fiatalok mozognak a színen, fiatalok, akiknek apái biztos és tekintélyes pozícióban, mint többgyermekes családok élnek már abban a korban, amikor a mai generáció elérhetetlen álmokként gondol a családi tűzhely alapítására. Mennyi magasztos töredék lefűl torpan meg a mindennapos eredménytelen küzdelem malomkövel között, mennyi tiszta szerelem fűl el a megszkottá válás utolsó pillanatában... Felix vigyáz magára és még foko-

Grippa, Hűlés és Nevralgiák ellen

JAWOL

„Kirákatban történő demonstrációs célra keresünk egy férfit, aki hasonlít Rooseveltre“

Amerika különös társasjátéka, ami lázba hozta az embereket

Newyorkból írják: Néhány nappal ezelőtt a nagy amerikai lapokban egy különös szövegű hirdetés jelent meg:

— Keresünk kirakatban történő demonstrációs célra középkorú férfit, aki hasonlít Roosevelt elnökre. Heti kereset 15 dollár. Egy másikat, aki külsejében a tipikus WPA (állami szükségmunka akció) munkás megtestesítője. Heti kereset 20 dollár. Jelentkezés „Zsonglőr” jellegre a kiadóba.

Amerikában megszokták a különös hirdetések. Ez a szöveg azonban nemcsak feltűnést keltett, de meghökkent derűtséget is országszerte.

Ez a hirdetés tipikus példája az amerikai hirdetési ötletnek, amelynek lényege, hogy olyan legyen, hogy mindenki szívesen beszéljen róla, ismétlje és terjessze, noha tudja róla, hogy hirdetés és üzleti érdeket szolgál.

Természetesen a furcsa hirdetés mögött is üzleti érdek húzódott meg. Mégpedig nem is egészen közönséges.

A kíváncsi riporterek hamarosan kiderítették, hogy Roosevelt elnök ateregőjének semmi más dolga nem lenne, mint az, hogy

egy kirakatban ülve zsonglőrozzon az Egyesült Államok — büdsételeivel.

A WPA munkás pedig ezt a furcsa mutatványt — bámulja.

Mind ezt pedig azért, hogy reklámot csináljanak egy új társasjátékuknak, amelynek neve „Kiegyensúlyozom a büdsét”.

Egy hét óta erről az új társasjátékról beszél Amerikában.

És ha szabad jóslnom, azt hiszem, hogy rövidesen erői beszélnek az Óceán tulsó partján is.

Mert, a szellemes hirdetés tényleg mulatságos játékot indít utjára.

A Broadway negyedében van az hatalmas üzletház, amelynek egyik szerény irodájában készül az új társasjáték feltalálója a világhír utjára.

Mr. Elten-nek hívják és az a mestersége, hogy társasjátékokat gyár.

— Uram, ön pontosan a századik újságíró, aki felvilágosítástért jön hozzám — meséli nevetve. — Hogy megünnepeljem ezt a jubileumot, önnek elmondom, amit előbb ittjárt kollégáinak nem akartam elmondani. Ne hívje, hogy udvariskodom. Tényleg nem akarok még beszélni, mert szinte

megijeszt a nagy siker.

Egyelőre igen kicsi az üzemenk és még nem tudjuk elég gyorsan kihasználni azt a hatalmas in-

gyenes reklámot, amit a hirdetés megjelenése óta kapunk a legnagyobb amerikai és külföldi lapoktól.

— Először is megmagyarázom magát a játékot.

Mr. Elten egy kék és vörös lapokból álló játékkártya csomagot tesz elé az asztalra. A piros lapok az állam kiadásait, a kékék a bevételüket jelentik. A piros lapok 2, 3, 4, 5 és 6-os számai azokat a milliárdokat jelentik, amibe a Roosevelt adminisztráció híres tervai, WPA, a TVA, az AAA és a többi ördögös betű kerül. A kék kártyákra azok a milliárdok kerülnek, amiket

az állam a különböző adókból beszed.

Ezekkel a kártyákkal kell a játékosnak úgy operálnia, hogy a kék és vörös lapok számainak összege egyensúlyban legyen. Akinek ez sikerült, annyit nyer a többi játékostól, amennyi ezeknek kezében levő kártyák „büdségyensúlyából” hiányzik.

Nem akarom az olvasó figyelmét a játék bonyolultabb szabályaival terhelni, sem a „játék”-ek szerepével és a különböző szérialehetőségek esélyeivel.

A játék alapfogolata hasonlít a „rómi”-hez és attól legfeljebb még annyiban különbözik, hogy a megszokott kártyafigurák (bub, dáma, király stb.) helyett ezeket a piros és kék kártyákat az amerikai állami gazdálkodás által „szujtolt” amerikai polgárkarikatúrái ékesítik.

Ime, ez az új játék, amelyiktől Mr. Elten talán nem egészen oktanul reméli, hogy különösen a választások előtt a Roosevelt-rendszer ellenfeleinek mulatságává váljék.

— A legviccesebb a dologban az, — meséli a boldog feltaláló, — hogy

a kormány nem tehet ellenünk semmit.

Már járt nálunk a washingtoni titkos rendőrség egyik megbízottja, de csak az után érdekődött, hogy nem valami titkos politikai komplotton törjünk-e a fejünket. Amikor ez irányban megnyugtattuk, nagyon jól mulatott a kártyákon.

— Van-e sok jelentkező Roosevelt-imitátor? — kérdeztem.

— Jelentkező csak volna, — mondja Elten ur kissé borosan, elem tőlv egy hatalmas levelescsomót. Eddig 219 levelet kaptunk fotográfiákkal felszerelve. A 219 önjelöl: közül egyetlenegy sincs, aki valóban hasonlítana.

... Melyik országban képzelhető még el ez a furcsa történet? A. L.

zottabban vigyáz a leányra, aki szintén igyekszik urrá lenni érzésében. De az ösztönök erősebbeknek bizonyulnak; egy barátó és egy-két rossz példa és Irene élele menthetetlenül kétélféle válik: míg egyrészt látszólag változatlanul igyekszik betölteni a türelmes menyasszony szerepét völegénye oldalán, addig másrészt rámp arra az utra, amelyről nincs többé visszatérés. A késő délután és az esti órák továbbra is a jövő boldogság tervezgetésének perced. napközben azonban Irene egészen más utra téved, olyanra, amelynek végén csak a tesilelki összecsúszás várhat reá...

Kénes téma ez is, de Castell finom tapintata megnevesíti a történetet és nincs a két könyvnek egyetlen oldala sem, amely akár a legérzékenyebb olvasót megbántaná. Az egyik regényben csakugy mint a másikban halkán mond el az író olyan történetet, amelyből szenzációt csinálhatott volna. A Gefahr um Siebzehn azonban époly kevésbé szenzáció, mint a Die drei Schwestern. Sokkal több annál: tiszta, nyugodt megmintázása egy-egy fájdalom akkorddal záruló szerelemnek és ezen keresztül

dokumentuma annak a kornak, amelyben mindenki más végállomásra érkezik meg, mint amely felé életútjának kezdetén elindult. És amelynek egyik leghivatottabb írója száll most sirba Alexander Castell halálával. K. I.

HOTEL RIO

BUDAPESTEN VII., Kört-ucca 6 sz.

(Pátria-kávéház mögött.)

1938-ban épült!

Hideg meleg folyóvíz. Ragyozó tisztaság.

Mersékeit árák!

Jól és olcsón tisztítja és festi az ön ruháit MÜLLER PÉTER

Telefon 36-16.

Fiókok:

Telefon 36-16.

I., Bratianu-tér, — II., Maresal Joffre-ucca 1., — III., Lahovary-tér (Fock kalapszalón), — IV., Bul Carol 8. (Whitehouse-palota) és 15. sz. alatt (Ariadne kézimunka üzlet).

= KÖZGAZDASÁG =

Franciaország pénzügyi helyzete

Franciaországban mindenki szenvedélyesen politizál és csak hallgatni kell ezeket a csipős, gúnyos, ironikus és gonoszokdó beszélgetéseket, amelyeknek a mélyén azonban mindig ott van a megelégedettség, bizalom, sőt az elismerés is. Szól pedig ez az általános hangulat Daladier miniszterelnöknek és, mingyárt vele egy sorban, Paul Reynauldnak, a pénzügyminiszternek. Nem érezzük magunkat feljogosítva arra, hogy véleményünk mondjunk egy olyan rendkívül bonyolult, kényes és finom készülék fölött, mint amelynek a francia állam pénzügyei és azoknak a kezelését tartjuk: de Paul Reynaud agitációs ereje, sőt propagandisztikus tevékenysége igazán figyelemreméltó. A negyvenórás munkahét hatásai és a francia frank legutolsó árfolyamsökkenése és a velejáró keserű tapasztalatok: tökemekenkülés, aranyfelhalmozás, szigorú új adók bevezetése után parlamenti szónoklatokban, hírlapi cikkekben — amelyek között különösen feltűntek angol pénzügyi szaklapokban megjelent beszámoló — és időről időre a rádióban elmondott nagy beszédeiben valóságos fejrázza a francia öntudatot: tudósításokat, a legegyszerűbb ember számára is érthető beszámolókat ad a Francia Bank készleteiről és politikájáról, a francia pénzügyek eseményeiről és terveiről, amelyeket mindenki nagy megelégedéssel hallgat az estebéd befejezése után. Van egy állam polgára számára különösen gyönyörűség, mint egy pohár jó bor mellett hallani, hogy milyen gazdag és megint gazdagabb, mint a múlt héten ilyenkor volt?!

A pénzügyminiszter — mint a legtöbb pénzügyminiszter — optimista és célja is az, hogy fejrázza és lelket öntsön a hallgatóiba: a valóság mégis az, hogy anélkül, hogy a francia hitellet deflációs jelenségeket mutatna, a Banque de France aranykészletei húsz százalékkal szaporodtak, — joggal hivatkozott rá büszkén a pénzügyminiszter egyik legutóbbi beszédében, hogy a Francia Bank az egyetlen nemzeti bank a világon, amelynek az aranykészletei nem csökkennek, hanem ellenkezőleg: szaporodnak — és a francia kincstár tizenkét milliárd frankot fordít a napi pénzügyi szükséglet kielégítésére, anélkül, hogy meglévő hiteltartalékjait a legtávolabbról is igénybe vegye. A világ nagy tözsdei között a párisi aránypiac a legszilárdabb és a legellenállóbb. A magángazdaság helyzete már nem ilyen jó. Igazi elfoglaltsága csak a hadiparnak van és az iparvállalatok panaszokodnak a sark és súlyos szociális teher miatt. A termés, októbertől januárig 81 százalékról 87 százalékra emelkedett, a munkanélküliek száma 17 százalékról 11 százalékra csökkent; az elmúlt héten 1800 munkanélküli kevesebbet számoltak, mint azelőtt, s a munkanélküliek száma ma 418.207. Az acélterme-

lés a múlt hónaphoz képest három százalékkal, a vastermelés két százalékkal emelkedett és háromszázalékkal nőtt a felhasznált vasúti teherkocsi száma is. Egy másik kimutatásban viszont azt olvassuk, hogy a kormány joga van 1939. folyamán 50.864.349 frankot beruházásokra fordítani és a posta, táviró és távbeszélő tökéletesítésére, továbbá városi és mezői munkák elvégzésére 1.738.026.575 francia frankot vehet igénybe. Ahol ilyen összegek forognak, ahol egyedül a spanyol köztársasági hadsereg és a sebesültek támogatására naponként és személyenként tizenöt frankot fordítanak, ami a 450 ezer spanyol menekültet számítva, hétmilliárd frankot tesz ki naponta, tehát kétszázötvenmillió frankot egy hónapban: és a Francia Bank aranykészlete emellett mégis nő és hitelkereteit nem kell igénybevennie, ott nyugalom van, ahol a pénzügyek rendezésének a nagy előrehaladásáról és nyugodt fejlődéséről beszélni.

Hogyan mutatkozik meg az állam gazdagsága a magángazdaság tükrében? A legnagyobb francia bank, a Crédit Lyonnais, a napokban tette közzé az elmúlt évről való beszámolóját, amely rendkívül sok érdekes adatot árul el. Az üzlet a szeptemberi válság befejezése után, de különösen december óta, fejlődik és a mérleg összege, a tavalyihoz képest, 29 százalékos emelkedést mutat. A takarékbetétek összege, amely egyedül szeptember havában 1,7 milliárd francia frankkal csökkent, az utolsó negyedév bizalmi helyzetében megerősödve és nekibátorodva, ugrásszerűen emelkedik és a szeptemberi válság után, az utolsó három hónap alatt 10,1 milliárd francia frankról 12,5 milliárd francia frankra szaporodott. Ezek tények, amelyek mellett a számokra annyira kényes francia ember, az adatok iránt oly érzékeny francia fül nem megy el egy röpké, elismerő szájcsettintés nélkül.

Érthető tehát, hogy Daladier kormánya él-

A közvetett adók elleni fellebbezés reformja

Az új eljárás törvény szerint is csak a kihágási jegyzőkönyv megfellebbezésével lehet a kivetést meglátni

A pénzügyi eljárás egységesítéséről szóló törvény jogot ad az egyenes adót fizetőnek arra, hogy a bíróságoknál contestációval éljen abban az esetben, ha több egyenesadót követel tőle az adóhivatal, mint amennyit kivetettek. A foglaltási jegyzőkönyv ellen beadott contestáció tehát

lehetővé teszi, hogy az adóbeszedés bírói felülvizsgálat tárgyává legyen. Ettől az eljárástól lényegesen különbözik a közvetett adók fizetésének rendszere, ahol ilyen contestációnak nincsen helye. Ha tehát a közvetett adót (adósvételi illeték és általában a bélyegtvörvényen alapuló illetékek) a kincstár magasabban vet ki, mint a mennyit az adóköteles jogosnak tart, ez utóbbira nézve nem marad más eljárás, mint az, hogy lefizeti a követelt illetéket és akkor elesik a jogorvoslattól, vagy nem fizeti le, amikor is ellene kihágási jegyzőkönyvet vesznek fel és kiteszi magát az esetleges bírságoknak is. A kihágási jegyzőkönyv ellen már fellebbezésnek van helye és így az ügy végül mégis a bíróság elé kerül, — de már mint kihágás.

Tehát a két eljárás között lényeges eltérés van, amely fennállott az egységesítési törvény előtt is, de a helyzetet a törvény nem oldotta meg. Az Argus azon véleménynek ad kifejezést, hogy az egyenes és közvetett adók beszedése körüli eljárást harmonizálni kell és módot kell adni arra, hogy az adózó a közvetett adó ellen kihágási jegyzőkönyv nélkül is jogorvoslattal élhessen.

— Németország több mint száz vagon román bort már átvett. Megirtuk, hogy a Szövetkezeti Intézet megbízottai cca 750 vagon bort és borpárlatot adtak el Németországban. Az első szállítmányt a napokban küldték el Brailából Hamburgba. Az első szállítmány több mint 100 vagon. A tervek szerint hetenkénti száz vagonos tételekben szállítják le a többi is.

Németországból lehet importálni a Csehszlovákia számára kiadott behozatali engedélyekkel

Ma érkezik vissza az a bizottság, amely Prágában a román-cseh külkereskedelmi egyezményről tárgyalt

A csehszlovákiai eseményekkel kapcsolatban külkereskedelmi körökben bizonytalanság uralkodik. A német kormány egyik legelső teendője ugyanis az volt, hogy a német jegybank megbízottait állította a csehszlovák jegybank élére, akik azután az összes devizaiüzetek lebonyolítását bebiztosították és alkalmazásba vették a németországi devizarendelkezőket.

Ugyanakkor természetesen azonnal gondoskodtak arról is, hogy a csehszlovák jegybank arany- és devizakészlete is a berlini jegybank "örizetése" kerüljön.

Mivel a legtöbb európai devizatőzsde és cseh korona jegyzését március 16-án megszüntették, a romániai exportőrök is csak a március 15. előtt kötött tételek lebonyolítását vizik keresztül, a

Banca Nationala által megállapított hivatalos (4.68—4.77 lejes) árfolyamon, míg a függőben maradt tételekre vonatkozóan a legnagyobb bizonytalanság uralkodik.

A kérdés valószínűleg a napokban tisztázódik, mivel a román delegáció — amely a napokban irta alá Prágában a román-csehszlovák egyezmény meghosszabbítására vonatkozó jegyzőkönyvet — a mai napon Bucurestibe érkezik és egyúttal informálni fogja a hivatalos külkereskedelmi köröket és a Banca Nationala a román-csehszlovák árucserreforgalom lehetőségeiről.

Az importszabályozó bizottság úgy határozott, hogy a Csehszlovákia kiadott behozatali engedélyek Németországra érvényesek. Ilyen értelmű körrendeletet adott ki a hivatal a Banca Nationala fiókjai számára.

Az Erdélyi Gazdasági Egyesület közleménye

A gazdák március havi teendőiről

Vége a téli esőndnek a mezőkön. Már február végén megindultak a munkák és a tél végére jó erőbe hozott és állatok a szép napsütésnek örvendve, húzzák a simítókat, boronákat. Nem sokára kimennek a vetőgépek is és a téli fagyban hamuvá porhanyult őszi szántások szívesen befogadják a beléjük szánt életrészeket.

Ügyelni kell ilyenkor a vetőgép csoroszládjára, hogy a magok ne kerüljenek túl mélyen a földbe, mert így tartalék tápanyaguk nagy része a vastag takaró alóli kibúvás fölösleges munkájára használódnék fel a fiatal növények első életszakaszának hathatós gyámlóítása helyett. Vegyük tehát le a súlyokat, hiszen maga a csoroszló is elég nehéz a kellő mélység elérésére. Sőt arról és a mély alátakarást nem tűró vetőmagok kedvéért a földet vetés előtt le is hengerelhetjük. Így például a répat legtöbbnyire csiszorú lesz ilyen lehengerelt földbe vetni. Tapasztalatunk szerint erre a célra a nehéz gyűrűs hengerek is igen jók s munkájuk után a sűrű rovátkák elporhanyuló taraja által sekélyen letakart és könnyebb hengerrel megnyomott mag gyorsan és egyenletesen kel ki.

Ami a vetés sorrendjét illeti, a tavaszi búzával kezd az, akinek erre az őszinél bizonytalanabb növényre valami különleges okból szükség van. Folytatja az árpaival, zabbal, zabosbúzával, majd melegebb éghajlat alatt a répa következik. A borsót, szesz borsót márciusban, hidegebb talajokon áprilisban vetjük. A lóbabot a gabonafélék után. A lóherét az árpa, vagy zabba keverve, azzal egyszerre vethetjük. Ott ahol a búza a lóhere után meg szokott dőlni, olasz perlemagot is keverhetünk közéje, amely kitűnő takarmányt ad, megkönnyíti a hereszéna megszárazását, zölden etetve meszkimél az állatoket a felfúvódástól és nem lévén nitrogén-gyűjtő növény, a talaj bujaságát nem fokozza. A szóját március végén, április elején vethetjük. A lucernát, védő növény nélkül, tisztán vessük és ne sajnáljuk a vetőmagot bőven vetni, mert a sűrű állás a lucernavetés sikerének egyik fontos feltétele. Holdanként 18—20 kilogramm sem

túltott mennyiség. Vetés ideje a március.

Reméljük, hogy azok a gazdák, akiknek a zab vetésében sok porüszög szokott lenni, amely betegség igen gyorsan túl elhatalmasodik és a termés 25—30 százalékát is tönkretelheti, megfogadják tanácsunkat és vetőmagjukat formálással csávázva vetették el és így örömeik lesz szépen tisztá, feketeségtől el nem éktelenített vetéseikben.

Zabvetőmagban az idén nagy volt a kereslet s az EGE kolozsvári vetőmagkiállításán vagyonszámra kelt el magas áron a szép mag. De meg is éri ezt az árat, mert hiába vetünk olyan olcsó magot, amelyből csak 60—70 százalék fog kikelni és az is csenevész növényt nevel. Sokkal jobban járunk, ha akár 700 lejes magot is vásárolunk, amely mind kikel és egészséges utódot fejleszt ki magából.

Első vetéseinket egyszerű simítás és boronálás után is elvethetjük. A későbbiek, ar-

lyeknek vetési idejére a föld már gyomosodni kezd, lúdtalvú eke után vessük, hogy a gyom a kikelő vetést el ne nyomja.

Elérkezett az ideje a rétek, legelők, lucernások és lóherések boronálásának is.

Az eke a jó gazda földjén ilyenkor nem jut szerephez. Legfeljebb csak a kukoricavetés idejére lesz rá szükség, ha a gyomokat más-képpen nem lehet már elpusztítani. Akkor is csak a szántásunk, hogy vastagabb, szalonnás, nehezen elporhanyuló barázdák ne maradjanak a szántás után. Még az is, aki hanyagságból, vagy kényszerűségből nem tudta földjeinek az őszi szántást megadni, ne eressze mélyre a tavaszi szántáskor az ekéjét, ha csak a földje nem olyan engedelmes, hogy a vastag barázda is jól elboronálható.

Amikor a kikelt vetések jól be vannak gyökeresedve, ne sajnáljunk tőlük egy jó boronálást, ami a kanálást pótolja.

SPORTSEMÉNYEK

Két Román Kupamérkőzés lesz ma Temesvárott

A mai, vasárnapi sportműsor kiemelkedő eseménye az a két Román Kupamérkőzés, amely Temesvárott kerül lebonyolításra. Dél előtt tízezer órákor a Banatul-pályán a CAMT játszik kupamérkőzést a sepsiszentgyörgyi Olut egyesülettel. Az erdélyi csapat nagy játékerőt képvisel és így ez a mérkőzés izgalmasnak ígérkezik. Délután félnyolc órákor ugyancsak a Banatul-pályán a Chinzel-Ilsa csapata mérkőzik a Venus együttesével. A fővárosi csapat nagyszerű formában van és a mérkőzés favoritjaként említhető. A lila-kékek együttese azonban mindig a Venus ellen mutatja a legjobb játékokat és mivel ezen a mérkőzésen már szerepelnek azok a játékosok is, akik az elmúlt héten az UDR ellen hiányoztak a csapatból, a közönség nagyszerű küzdelemre számíthat.

A kerületi bajnokság első osztályában a mai műsor a következő: Jandarmi — Politehnica d. u. 4 órákor a CFR pályán, CFR — Electrica d. e. háromnegyed 11 órákor a CFR pályán, Jimboliana — Rapid d. u. 4 órákor Zsombolyán, Progresul — Fratelia d. e. 11 órákor a Progresul pályán, Banatul — Vultur d. e. negyed 10 óra-

kor a Banatul pályán. A másodosztályú bajnokság keretében ma a következő mérkőzéseket bonyolítják le: Cultura — Kadima d. e. 11 órákor a RGMT pályán, Freidorf — Dura d. u. 4 órákor a Freidorf pályán, Patria — Ancora d. u. 4 órákor a Patria pályán, Juventus — Victoria d. u. 4 órákor a Juventus pályán, CSHN — III. ker. FC délután 4 órákor a Fratelia-pályán.

Sporthírek mindenfelől

Luchide Octav nyilatkozata a Középeurópai Kupáról. A jelenlegi politika következtében az a vélemény alakult ki, hogy a KK mérkőzéseket nem rendezik meg. Az ügygel kapcsolatban Luchide Octav úgy nyilatkozott, hogy abban az esetben, ha a cseh csapatok nem indulnak, úgy Románia és Jugoszlávia két-két csapatot küldenek a küzdelembe.

Wales—Írország 3:1 (2:1). A mérkőzésnek az a körülmény ad érdekességet, hogy az írek vasárnap a magyar válogatott ellen játszanak.

GYILKOSSÁG A MOZIBAN

46

A Déli Hírlap eredeti regénye írta: Félegyhazi András

Utánnomás tílos.

— Figyeld ide, Marianne, — szót öltözködés közben — most először is telefonálni fogok egy laktisztító vállalatnak, hogy egy-két embere por-szívógéppel és szükséges takarítási szerszámmal holnap reggel megjelenjenek a Rue de Séverci lakásában. Természetesen neked már ott kell lenned, mikor az emberek megérkeznek. Gondoskodj, drágám, hogy rendes takarítást végezzek.

— Ragyog, hogy te erre is gondoltál, Alexandre. Már attól féltém, hogy ezt a munkát magamnak kell elvégeznem.

— Hogyisne! Hogy finom kezud kérgessé, reszelőssé vájálk. Nem feledkeztem meg erről, látod. Azután elmegyek és megrendelek pompás uzsonná, három személyre és intézkedni fogok, hogy az még jóval öt óra előtt a helyszínen legyen. A személyzetnek, mint mondtam, már kora délután kell jelentkeznie. Te ma este, szívem, korán fekdüj le, hogy reggelre alaposan kipihenjed magadat. En reggel nem jövök ide, hanem délig szállodai kamrába fogok aludni, mint az a legtöbb társam teszi. Aztán alaposan kicsinosítom magamat és idejében itt leszek, hogy az előkészületben és a rendezésben segítsék neked, végül pedig veled együtt fogadjam a vendéget.

— Rendben van, Alexandre, minden úgy lesz, hogy Yvonne semmi kifogásolni valót ne találjon és teljes legyen az illúziója, hogy valóban uricsalád vendége.

— Okos kis menyasszony vagy te, Marianne. Limoujel a délután folyamán mindent pontosan elintézt. A zsurszállító vállalatnál finom menüt állított össze, de gondosan ügyelt arra, nehogy az ételk fogásaink száma hivalkodásnak tűnjék föl. Este idejében volt a szállodában és mielőtt frakkot öltött volna, megint lapozgatott a verses könyvben.

Olyan versre vadászott ezuttal, amely alkalmas legyen másnap reggel figyelemzetelni a madameot, a megígért látogatásra. A túrelmes böngészésnek volt is eredménye, mert amikor már a kötet végén tartott, egyszerre ez a költemény ötlött a szemébe:

*Ó, jér felém, amint ígérted,
ó, lásd, majd elpedek érted, —
akartam, hogy semmit se sejtis,
de előruja féltett titkom,
a kis virág, mit küldök titkon,
a nefejejs, két nefejejs.*

*Ó, jér, ajtóm s szívem kitárom,
a jöltödet remegve várom,
az ég adja: könnyet ne ejts,
mert hozzám hozott a járásod, —
kivánom: adja boldogságod
a nefejejs, két nefejejs.*

*Téged soha el nem feledlek,
téged mindig forrón szeretlek,
kérlék: engem szívedbe rejtis,
legszebb dal vagy, mit költő költött,
te magud vagy a testet öltött,
szem nefejejs, két nefejejs.*

Készszer is elolvasta a verset. Nagyon meg volt vele elégedve.

— Szébben és zengesebben magam sem csinálhattam volna meg ezt a verset. Mintha ez az ismeretlen versfaragó az én helyzetemben lett volna, amikor ezeket a rímeket firkálta.

Hamr előszedte a dobozt a kartonlapokkal és fűrgen lemásolta a verset.

— Ehhez a vershez természetesen nefejejcset kell venni, — állapította meg, — de hát Párisban az év minden szakában lehet bármely virágot vásárolni. Arra valók az üvegházak, hogy minden választékban termeljenek minden virágot.

Bizonyos akart azonban lenni, hogy tényleg kap-e nefejejcset és az emeleti telefonállomásról felhívta az egyik közeli virágüzletet.

— Kérhetek nefejejcset? — kérdezte.

— Akármennyit, — volt a készséges válasz.

— Szíveskedjenek tehát egy csokor nefejejcset

holnap reggel az Exelsior szálloda második emele-

tére küldeni madamoiselle Suzane szobalányhoz, aki a virágot átveszi és kifizeti.

Még megkérdezte az árat, aztán letette a kezét.

Amikor később frakkban-klakokban lefelé ballagott a lépcsőn, megint beszólt a kis Suzannehoz.

— Jó estét, chère Suzanne, újra itt vagyok.

— Jó estét, monsieur Alexandre! Látom megint levélkéje van. A címzettet is tudom. Csak azt nem tudom, milyen virágot vegyek melléje. Ibolyát? Tubarózsát?

— Egyiket sem. Egyáltalán nem kell holnap reggel virágot vásárolnod.

— Hogy-hogy? Ugy adjam át a levelet?

— Ezt nem mondtam. Csak azt mondtam, hogy nem kell virágot vásárolnod. Reggel nyolcra rendeztem egy csokor nefejejcset. Ide hozzák majd hozzád. Légy szíves átvenni és aztán a levéllel együtt a szokott mese kisérletben átadni.

— Meg lesz, monsieur Alexandre.

— Merci.

Adta a lánynek a nefejejs árát, aztán barát-ságosan bucsuzott tőle.

Madame d'Hiver ezen az estén a táncteremben tubarózsával jelent meg.

— Köszönöm, — szólt az üdvözlés után — nagy örömet szerzett a tubarózsával. Három kedvec virágom egyike.

— És melyik a másik kettő, madame?

— Ibolya és nefejejs.

Limoujel magában áldotta a véletlent, amely megtalálni engedte neki a nefejejcsről szóló verset. Előre elképzelte a madame boldogságtól sugárzó arcát, amikor majd reggel megkapja a nefejejcset és melléje a verset. Teljesen az a színezete lesz, mintha a verset a mostani beszélgetés hatása alatt írta volna és mintha egyenesen az ő óhajára hajszolta volna föl a nefejejcset.

— Valóban a három legszebb virág az ibolya, a tubarózsza és a nefejejs.

Táncolva, beszélgetve töltötték ezt az estét is.

Mikor madame d'Hiver szokása szerint valamivel éjjel után felment a szobájába, nagyon derűs, nagyon boldog hangulatban volt. Ez a rózsás lelkiállapot az utóbbi időben egyre inkább elhatalmasodott rajta.

(Folytatása következik)

Rádió

VASÁRNAP, MÁRCIUS 19.

Bucuresti. 8.30: Hanglemezek. Ritmikus torna. Háztartási és orvosi tanácsok. 9.55: Szentmisközvetítés. 12: Déli hangverseny. 13: Időjelzés, sport, vízállásjelentés. 13.05: A déli zene folytatása. 13.20: Szimfonikus-jazz. 14.10: Rádióhíradó. 14.30 Melody-jazz. 15.05: Vidám óra. 15.35: Népies énekek. 15.55: A falú híradója 16.15: Nép-zene. 18.00: Időjárás, időjárásjelentés. 18.02: Tánczene. 19: Orvosi krónika. 19.15: Opera és operett hanglemezek. 19.26: Sporteredmények. 20: Lengyel óra. 21.05: Hangjáték. 22: Sporteredmények. 22.15: Rádió-kabaré. 23: Rádió-híradó. 23.15: Hanglemezek.

Budapest I. 9: Szózat. Hanglemezek. 9.45: Hírek. 10: Unitárius istentisztelet. 11: Református istentisztelet. 12: Katolikus istentisztelet. 1.20: Időjelzés. 1.30: Operazene. 2.10: Világhíradó. 3: Lemezek. 4: Kaczián Viktor dr. előadása. 4.45: Szalonzene. 5.30: Petőfi: „Bolond Istók”-ja. Elmondja Simonffy Margit. 6: Hírek szlovák és ruszin nyelven. 6.10: Oláh Kálmán cigányzenekara. 6.35: Lakatos Vince előadása. 7.30: Szombathy Viktor előadása. 8: Honvédzene. 8.40: Sporteredmények. 9.10: Három egyfelvonásos. 10: Bura Sándor cigányzenekara. 10.40: Hírek. 11.25: Papp Viktor

előadása. 11.40: Közvetítés a strassburgi városi hangverseny-palotából. 12.30: Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 12.50: Magyar nóták és csárdások. 1.05: Hírek.

HÉTFŐ, MÁRCIUS 20.

Bucuresti. 7: Reggeli hanglemezek, ritmikus torna, háztartási és orvosi tanácsok. 12: Hanglemezek. 13: Időjelzés, sport, vízállásjelentés. 13.05: Déli hangverseny. 14.10: Rádió-híradó. 14.30: A hangverseny folytatása. 15.10: Ujdonságok. 18: Időjelzés, időjárásjelentés. 18.05: Ének- és zongorahangverseny. 19.15: Martinne Barbillon-Stefănescu hegedűl. 19.40: Al. Grazută énekel. 20: Apostol Culea előadása. 20.15: Könnyű-zene. 20.55: Rádiózenekar. 22: Beszélő újság, sport. 22.15: Rádiózenekar. 22.35: Kézzongorás hangverseny. 23: Rádió-híradó. 23.15: Fănică Th. Gănescu zenekara. 23.45: Hírek francia, német és olasz nyelven.

Budapest I. 7.45: Torna. Hírek. Hanglemezek. Utána éntrend, közlemények. 11: Hírek. 11.20: Felolvasások: 1.10: Szimfonikus zenekar. 1.30: Hírek. 2.30: Veress Károly cigányzenekara. 3.35: Hírek. 5.15: Diákfőőra. 5.45: Hírek. 6: Hírek szlovák és ruszin nyelven. 6.10: Munkás Dalkör. 7: Közvetítés Mátraházáról. 7.30: Sthymmel Miklós tánczenekara. 8.15: Julier Ferenc előadása. 8.45: Keresztes-Fischer Ferencé előadása. 9: Muszorgszkij emlékeset. 9.25: Făbián László dr. előadása. 10.20: Lakatos Flóris cigányzenekara.

10.40: Hírek. 11.40: Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 12: Hanglemezek. 1.05: Hírek.

KEDD, MÁRCIUS 21.

Bucuresti. 7: Reggeli hanglemezek, ritmikus torna, háztartási és orvosi tanácsok. 12: Hanglemezek. 13: Időjelzés, sport, vízállásjelentés. 13.05: Déli hangverseny. 14.10: Rádió-híradó. 14.30: A hangverseny folytatása. 15.10: Ujdonságok. 18: Időjelzés, időjárásjelentés. 18.02: Technikai posta. 18.17: Szórakoztató zene. 19: Előadás. 19.15: Irina Russu énekel. 19.35: Enache Busuioceanu saxofonozik. 20.15: Victor Predescu zenekara. 20.50: Szimfonikus zenekar. 21.40: Rádióhíradó. 21.55: A szimfonikus hangverseny folytatása. 22.30: Lidia Cristian zongorázik. 23: Rádióhíradó. 23.15: Grigoras Dinicu zenekara. 23.45: Hírek francia és angol nyelven.

Budapest I. 7.45: Torna. Hírek. Hanglemezek. Utána: Éntrend, közlemények. 11: Hírek. 11.20: Felolvasások. 1.10: Farkas Mária hegedűl. 1.40: Hírek. 1.55: Lux József énekel. 2.30: Időjelzés. 2.30: Lemezek. 3.35: Hírek. 5.10: Asszonyok tanácsadója. 5.45: Hírek szlovák és ruszin nyelven. 6.10: Kiss Lajos cigányzenekara. 6.30: Részletek a magyar és németországi válogatott tornászok közötti viadalról. 7.30: Antonio Widmar előadása. 8: Szalonzene. 8.30: Ottrubay Melinda előadása. 9.55: „Egy Bolond százát csinál”. Zenés bohózat 3 felvonásban. 10.45: Hírek. 12.10: Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 1.05: Hírek

APRÓ HIRDETÉSEK

Házasság

Házasság céljából keresem intelligens leány, vagy fiatal özvegy ismeretségi ötven-hatvanézer lei hozományval. Leveleket „Komoly vagyok” jellegre a kiadóba kérek. Közvetítők kizárva. 798

Alkalmazás

Házmaster április 1-re kerestetik. Jelenkezni lehet 4-5-ig Missio I. Str. Lonovics 4. 797

Mindenes, aki a főzéshez is ért, azonnal, vagy április 1-re felvétetik, ugyanott gyermekszertető leány is kerestetik. Cím a kiadóban. 803

Állást keres

Középkorú gépész keres cséplőgépet cséplésre, vagy uradalomba, mint évmunka ajánlkozik. III. Str. Doja 12. Milkó. 801

Házmasteri állást keres fiatal házaspár. A férfi lakatos I., Str. Homer 1 szám. 944

Nagy vacsorákra, esküvőkre, zsurokra a legfinomabb ételek készítését vállalom. Nagy gyakorlattal rendelkezem. III. Str. Wilhelm Mühle 24. Muth Adámnánál. 982

Lakás

Modern 3 szobás lakás, fürdő és cselekszobával, vasút állomás közelében májusra kiadó. IV. Spl. Tudor Vladimirescu 31. 785

Kétszobás modern, parkettás, fürdőszobás lakások azonnal és május 1-re kiadók. IV. Str. Fröbl 47. házmaster-nél. 673

Szép egyszobás udvari lakás kiadó. Szép virághetek, villany és vízvezeték. III. Piata Crucii 2. 800

Adás-vétel

Szép fekvésű házhelyek olcsón eladók. Belváros, Erzsébetváros, Schnappföldek és a Vágóhíd mellett. Érdeklődni dr. Bogdánánál III. Bulev. Carol 25. 759

Jó állapotban levő zongora eladó. IV. Mireca Voda 11. I. em. 2. 799

Több száz kötet modern és klasszikus regény, lexikonok (Új lexikon, Révay és Meyers Konversations Lexikon), magyar, német és francia nyelvű jogi, filozófiai, társadalomtudományi művek és egyéb könyvek kötetenként is eladók. Cím: Róth, Arad, Sinagogei ucca 2-4.

Eladó 2 dupla ablak 1.90x1 méter komplett üveggel és egy rádió. V. Str. Casa Muntean 8. 787

Ajánlok „Magyar Gazdasági” cseplőszekrényt, „Medicago” kalapacs-mal most kedvező fizetésekkel. cseréletet is bonyolítok, úgyszintén ajánlok használt cseplőket, kazánokat, traktorokat, motorokat. Königsberg, Temeşvár, Sagului 28. 721

Eladó Hofherr-Schranzt kazán, Clayton és Shuttleworth cseplő, kombinált herédörzslővel 10 H.P. Besenova-Vecse, házszám 1113. Ronkov Ferenc. 802

Kittöntéle

Kölcsön kapható 10.000-10 millióig 5-7 és fél százalékra, bármilyen célokra, úgymint betársulások, paten-tek és iparvállalatok finanszírozására 1-30 éves törlesztésre. Ugyanott házak, háztelkek, birtokok és más előadása. Bővebb felvilágosítást ad: Credit International I., Str. Griselini 1. a törvénytisztekkel szemben. 791

SODRONYKERITÉSEK

erősen redukált árban
Tűskéssodrony Sodronyszövetek
legelőnyösebben

BOZSÁK M. és FIA R. T.

sodronykerítés- és lakatosárugyár
Temeşvár, II. Str. Gloriei 11.
IV., Piata Dragalina 10,
Telefon 37-06.
Árjegyzék ingyen és bérmentve

Betársulnék, vagy kisebb üzlet megvennék, csakis rentabilis. Vidéken is 350.000 leig. „Zsombolya” jellegre. 793

Lentebb részletezett famegmunkáló gépek u. m.

Marógépek, Langfelder V. Budapest gyártmányu, golyóscsapággal. Szalagfűrész (700 m/m), kenőgyűrűs csapággal. Dekupírozó-gép golyóscsapággal Hengeres-csiszolókészülék, kenőgyűrűs-csapággal. 2 drb. szalag csiszoló készülék, golyóscsapággal. Gyorsjáratú felnyk-furógép. Porszívó transzmisszióval, szíjtárcsákkal és szíjjakkal együtt en-bloc jutányos áron eladók:

Mihai Ruz Industria Lemnului S. A.

Detta. Telefon 12. cégnél.

Intreprinderile Electromecanice ale
Municipiului Timisoara R. P. C.

AVIZ

Aducem la cunoştinţă On. Public, Funcţionari de Stat precum şi Funcţionari şi Angajaţi municipali, căt si elevii, care au avut până în prezent abonamente de tramvai cu reducere de funcţionari sau elevi, pentru a putea primi şi pe mai departe abonamente de tramvai pe luna Aprilie a. c. vor trebui să prezinte Oficiilor noastre de vânzare a abonamentelor, câte o adeverinţă dela Instituţia unde aucrează, precum că sunt funcţionari de Stat sau funcţionari sau angajaţi Municipali sau elevi.

Cei care nu prezintă această adeverinţă la solicitarea abonamentelor cu reducere pe luna Aprilie, nu li-se vor mai elibera abonamente de tramvai.

Directorul.

Halló! Halló!

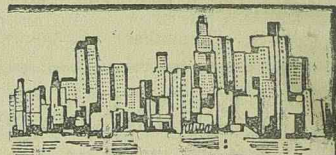
BOROK

A bakovai-szilasi hegyi borok ugy izben, mint minőségben kitudnök. Érdeklődni:

Informator Bacova

gözösökkel a newyorki világkiállításra

A „Hamburg“-osztály legegészből minden csüörtökön indulnak Hamburgból.

Pompás kirándulások az Amerikai Egyesült Államokban: Detroit, Chicago, Washington, Niagara vizesés, stb. Helyek csak mielőbbi jelentkezés esetére biztosíthatók. Kérje a minden részletre felvilágosítást nyújtó prospektust!

Jelentkezések:

Hamburg-Amerika Linie S. A. R.

Timisoara, I. Str. Mercy 1. Telefon: 36-66.

Sirkövek

termésköböl fényezve, fekete svéd gránit, Syemit, Labrador és fehér ellentálló márványból a mai viszonyoknak megfelelő, igen olcsó árak mellett

Granofsky János Timisoara

IV., Str. I. Bratianu 10., villamo-megállóhely, régi római katolikus templommal szemben.

Hirdessen
a Déli Hírlap-ban